

SLOGOPIS

informativni časopis za razvojne teme | številka 24 | oktober 2016

tudi
Ti

SI DELČEK
ISTEGA SVETA.

www.tuditi.si

GLOBALNO UČENJE

Globalno učenje in SLOGA

Zagovorništvo globalnega učenja na evropski ravni (CONCORD in Center Sever–Jug Sveta Evrope)

Mreža *The Bridge 47*

2. svetovni kongres o prosto dostopnih virih izobraževanja

Strategija razvoja Slovenije

Vključevanje otrok priseljencev v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem

Projekti nevladnih organizacij na področju globalnega učenja

KAZALO

- 2 **Uvodnik**
- 4 **Novičke iz Slovenije in sveta**
- 5 **Globalno učenje**
- 5 Z globalnim učenjem do globalnih ciljev!
- 7 Izobraževanje za razvoj, vzgoja za globalno državljanstvo in še veliko več v novi strategiji CONCORD-a za obdobje 2016–2022
- 8 Razvoj politik, krepitev zmogljivosti, ozaveščanje in mreženje v središču delovanja Centra Sever–Jug Sveta Evrope
- 9 Mreža *The Bridge 47*: Trajnostni svet se prične s transformativnim izobraževanjem – Skupaj za uresničevanje cilja trajnostnega razvoja 4.7
- 10 2. svetovni kongres o prosto dostopnih virih izobraževanja
- 11 Intervju s Timotejem Šoošem, vodjo projekta Strategija razvoja Slovenije
- 14 Vključevanje otrok priseljencev v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem
- 16 Intervju z Goranom Popovičem, ravnateljem Osnovne šole Livada
- 19 Projekti nevladnih organizacij na področju globalnega učenja
- 24 **Napovednik dogodkov**

Slogopis

Časopis platforme SLOGA – Platforme nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč

Izdaja

SLOGA – platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
(sedež pisarne: Metelkova 6, 1000Ljubljana)
Telefon: 01 434 44 02
Elektronska pošta: info@sloga-platform.org
Spletna stran: www.sloga-platform.org

Odgovorna oseba

Albin Keuc, direktor

Urednica

Adriana Aralica
(adriana.aralica@sloga-platform.org)

Strokovni sodelavci

Marjan Huč
Patricija Vrtič

Lektoriranje

Špela Bešter

Fotografije

Arhiv platforme SLOGA in ostalih nevladnih organizacij ter drugi viri

Oblikovanje in postavitev

MEDI-A-NORM d. o. o., www.medianorm.si

Tisk

R-tisk, Rihar Boštjan s. p.

Naklada

1000 izvodov

Vse avtorske pravice pridržane.
Izdano oktobra 2016.

Izdajo časopisa sofinancira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Vsebina odraža le poglede avtorjev in ne uradnih stališč financerja.

UVODNIK

✍ GOSTUJOČE PERO

Z globalnim učenjem do globalnih ciljev

Prvega januarja 2016 je stopila v veljavo Agenda 2030 za trajnostni razvoj in z njo povezanih 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki naj bi na uravnotežen način povežali tri stebre trajnostnega razvoja – ekonomskega, socialnega ter okoljskega – in začrtali smer v boljši svet z manj revščine, lakote, več sodelovanja ter spoštovanja med ljudmi in do okolja.

Kljub napredku predhodnih, razvojnih ciljev tisočletja, Agenda 2030 še vedno ni uspela preseči binarnega pogleda na svet, po katerem naj bi bil svet sestavljen iz razvitih (to smo »mi« – Evropa – in severna Amerika) ter vseh ostalih, ki se še razvijajo. Takšno razumevanje razvoja predpostavlja zgolj eno možnost »pravega« razvoja, ki se približuje našemu. Cilji skozi še vedno pretirano ekonomski (ali bolje neoliberalen) in linearen pogled na svet skušajo usmerjati razvojne napore držav po svetu k trajnostnemu razvoju. Vseeno pa predstavljajo velik korak naprej, saj vključujejo tako okolje kot potrošništvo, razvoj mest in izobraževanje. Poudarek je tudi na globalnem učenju.

Če Agenda predstavlja referenco za delovanje vlad do leta 2030, pa nevladne organizacije naslavljajo ključna vprašanja našega časa na svojstven način. Med temi so nekatera, ki jih še nekaj let nazaj nevladne razvojne organizacije nismo vključevale v svoje delovanje. Dotaknili smo se tudi ekonomije. Dejstvo je, da imamo na voljo samo en planet, ki pa ne bi smel biti last peščice močnejših, temveč, ravno obratno, prostor sobivanja za vse. Ob tem pa moramo uravnotežiti naš pogled na svet med antropocentričnim (kjer je človek center vesolja in ki danes prevladuje) ter ekocentričnim (kjer se v ospredje postavi podstat bivanja človeka na tem svetu – narava). Zato nevladne organizacije raziskujemo alternative (kot je na primer koncept odrasti).

Ob tem je pomembno, da ne začnemo gledati na svet skozi očala prevladujočih teorij ekonomskega razvoja in vrednotiti življenja okoli nas skozi številke. Življenje je veliko več od tega, nekaterih stvari pač ni mogoče denarno ovrednotiti. Koliko je vreden čist zrak in čista voda? Koliko je vreden prosti čas in ljubezen? Koliko je vredno veselje in zadovoljstvo? Pa sočutje, kritično razmišljanje, aktivno udejstvovanje, izmenjava (mnenj in predmetov, časa in objemov)?

Če želimo prihodnje generacije pripraviti na soočanje in aktivno udejstvovanje v svetu, ki jim ga oblikujemo, moramo spodbujati vrednote, ki jim bodo to omogočale. To niso slepa poslušnost in pasivnost. Zato je pomembno, na kakšen način podajamo znanje in ugotovitve ter poglede in prakse.

Globalno učenje je eden pomembnih elementov, ki nas spodbuja h kritičnemu mišljenju in prevpraševanju (med drugim) sodobnih prepričanj o razvoju. Z vidika globalnega učenja rast BDP nikakor ni univerzalno in edino merilo za razvoj. Obstaja več možnosti razvoja, ki so bolj kot na monetarno komponento osredotočene na kakovost bivanja, vpliv na okolje, zmanjševanje neenakopravnosti in revščine, solidarnostno ekonomijo, spoštovanje človekovih pravic ter podobno. Razvoj lahko poleg linearnega razumevanja, kot ga pojmuje kapitalistična miselnost, razumemo tudi kot ciklični proces.

Globalno učenje plemeniti učni proces s spodbujanjem kritičnega mišljenja, iskanja rešitev, z razmišljanjem izven ustaljenih okvirov in z metodami, ki spodbujajo igrivost ter radovednost, in spodbuja spoštovanje ter širši pogled na svet okoli nas. Spodbuja delovanje na več ravneh – od osebne in lokalne do globalne.

Predvsem pa globalno učenje pripravlja tako posameznike kot skupnosti na soočanje s sodobnimi neviščnostmi, opozarja na pomembnost kritičnega pogleda na medije in skuša predstavljati poglede skozi oči drugih. Obenem pa daje glas zatiranim in tistim – npr. naravi – ki glasu nimajo.

Živa Kavka Gobbo

*predsednica Focusa, društva za sonaraven razvoj,
in članica sveta platforme SLOGA*

✍ ADRIANA ARALICA, PLATFORMA SLOGA

Konferenca o Afganistanu

5. oktobra se je v Bruslju končala konferenca o Afganistanu, na kateri se je 75 držav in 25 mednarodnih organizacij zavezalo nadaljnji podpori Afganistanu. Mednarodna skupnost naj bi državi v obdobju 2017–2020 namenila 13,6 milijarde evrov, pri čemer bi Evropska unija in njene države članice prispevale do pet milijard evrov. Slovenija bo do leta 2020 za pomoč Afganistanu namenila 90.000 evrov, je povedal zunanji minister Karl Erjavec. *Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve*

Odziv nevladnikov na predlog Evropske komisije o razkritju podatkov o davku na dohodek za multinacionalna podjetja

Ekvilib Inštitut, SLOGA, Focus, društvo za sonaraven razvoj in *Transparency International Slovenia* so na ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravka Počivalška 23. septembra naslovili dopis, v katerem poudarjajo pomen tekočih razprav o davčni transparentnosti in razkritju informacij o davku na dohodek pravnih oseb v primeru multinacionalnih družb ter izražajo naše pomisleke o predlogu Evropske komisije. Dopisu so priložili tudi natančnejšo analizo omenjenega predloga Evropske komisije.

Letošnje Najboljše novice iz sveta o ciljih trajnostnega razvoja in Agendi 2030 za trajnostni razvoj

V petih krajih po Sloveniji – Ljubljani, Mariboru, Kopru, Novem mestu in Kranju – je 22. septembra 2016 potekalo razdeljevanje 10.000 izvodov Najboljših novic iz sveta, katerih tema so bili cilji trajnostnega razvoja. Pri razdeljevanju, letos brez nevladnih

organizacij, sta sodelovala Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije in Radio 1. Prebirali so jih javni uslužbenci na 18-ih ministrstvih, vladnih službah in uradih. Časopis so prejeli tudi obiskovalci Festivala za tretje življenjsko obdobje med 28. in 30. septembrom ter v prvih dneh oktobra študentje na nekaterih fakultetah.

Slovenija se je razdeljevanju novic pridružila drugo leto zapored. Te so bile razdeljene v 21-ih državah članicah Evropske unije (EU): v Avstriji, Belgiji, Bolgariji, na Češkem, Danskem, v Estoniji, na Finskem, Hrvaškem, v Irski, Italiji, Latviji, Litvi, Luksemburgu, na Madžarskem, Malti, v Nemčiji, na Poljskem, Portugalskem, v Romuniji, Sloveniji in Španiji.

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve

Poziv nevladnih organizacij h krepitvi zakonitih migracijskih poti kot odgovor na nezakonito preseljevanje

Vprašanja migracij so zelo visoko na agendi evropskih držav, ZDA, pa tudi na mednarodnih forumov in EU. O migracijah so voditelji držav članic EU razpravljali 16. septembra v Bratislavi v sklopu razprav o političnih usmeritvah in prihodnosti EU. V New Yorku je 19. septembra potekal Vrh za begunce in migrante kot zasedanje na visoki ravni Generalne skupščine Organizacije združenih narodov (OZN), namenjen oblikovanju globalnega dogovora o skupnem in usklajenem odzivu na globalne begunske ter migracijske izzive. Nevladne organizacije iz osrednje in vzhodne Evrope, vključno s platformo SLOGA, so pripravile priporočila za učinkovit odziv na migracijske izzive ter dolgoročne rešitve, predvsem krepitev zakonitih migracijskih poti. V priporočilih so nevladne organizacije pozvale h krepitvi zakonitih migracij beguncev v Evropo, k neposrednemu in konkretnemu sodelovanju držav v regiji v programu trajnega preseljevanja beguncev, h krepitvi mednarodnega sodelovanja, sodelovanja lokalnih skupnosti v integracijskih procesih ter k bolj uravnoteženemu komuniciranju deležnikov z javnostmi.

Obamov vrh voditeljev o beguncih: Premalo, da bi si lahko bogate države »oprle roke«

Izid vrha voditeljev o beguncih, ki ga je organiziral predsednik ZDA Barack Obama, pomeni majhen korak naprej, a še zdaleč ni prinesel,

kar je potrebno za rešitev globalne begunske krize, so sporočili iz Amnesty International Slovenija. Voditelji so na vrhu povečali zaveze glede preselitev beguncev v svoje države, obljubili povečanje humanitarne pomoči in izboljšave pri dostopu beguncev do izobraževanja ter dela. Te zaveze – ki so majhne v primerjavi s tem, kar je potrebno – prihajajo po tem, ko se je Vrh Združenih narodov za begunce in migrante zaključil kot popoln neuspeh.

Nevladne organizacije vlado pozvale k politikam za družbeno blaginjo

V New Yorku je 19. septembra potekal vrh OZN o beguncih in migrantih, zato je Mreža Plan B za Slovenijo Vlado Republike Slo-

venije pozvala, naj se na vrhu zavzame za čimprejšnjo opredelitev statusa okoljskega migranta, na osnovi katerega bo mednarodnopravna zaščita zagotovljena ljudem, ki jih prizadenejo spremembe v okolju. Vlado poziva, naj se zavzame za politike, ki bodo prispevale k temu, da bo diktat stalne gospodarske rasti zamenjala družbena blaginja. Izkaže naj tudi zgodovinsko odgovornost do ekonomsko šibkejših, prihodnjih generacij in drugih živih bitij na Zemlji. Razežnost podnebnih migracij bo odvisna od podnebnih scenarijev in uveljavitev najrazličnejših ukrepov glede podnebnih sprememb. Zaradi podnebnih sprememb veljajo za najbolj ogrožene prebivalci nekaterih tihomorskih otočij. Številni ne želijo ali pa nimajo sredstev, da bi zapu-

stili dom, zato ostajajo ujeti v neustreznih razmerah in tam skušajo preživeti. Države so se s sprejemom ciljev trajnostnega razvoja v Agendi 2030 v 13. cilju zavezale, da bodo sprejele nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam. Med podpisnicami teh zavez je tudi država Slovenija.

UNESCO izdal novo poročilo o spremljanju globalnega učenja

Najnovejšo poročilo je pomemben korak naprej za tiste, ki delujejo na področjih globalnega državljanstva in trajnostnega razvoja, saj so te teme prvič predstavljene kot samostojna poglavja, kar se navezuje tudi s poudarki, ki jih imajo te teme v Agendi 2030 in ciljnih trajnostnega razvoja.

Poročilo kaže možnosti, da izobraževanje poganja napredek pri doseganju vseh globalnih ciljev nove Agende 2030. Prav tako kaže, da izobraževanje potrebuje veliko preobrazbo, da izpolni ta potencial in naslovi trenutne izzive, s katerimi se soočata človeštvo ter planet. Obstaja nujna potreba po večjem napredku pri izobraževanju. Glede na trenutne trende bo svet dosegel univerzalno osnovnošolsko izobrazbo leta 2042, univerzalno nižjo srednjo šolo leta 2059 in splošno srednjo šolo leta 2084. To pomeni, da bi bil svet pol stoletja prepozen glede na rok za uresničitev ciljev trajnostnega razvoja, ki so ga države podpisnice postavile v leto 2030.

Vir: UNESCO

Od besed k dejanjem: uresničevanje sprejetih zavez za učinkovitejše in vključujoče odzivanje na humanitarne odzive

Platforma SLOGA, Društvo za Združene narode za Slovenijo in Fakulteta za družbene vede so 12. septembra v Hiši Evropske unije v Ljubljani organizirali okroglo mizo z naslovom »Med Svetovnim humanitarnim vrhom in Vrhom o beguncih in migrantih: krepitev aktivnih partnerstev za učinkovitejše naslavljanje humanitarnih izzivov«. O teh procesih so na okrogli mizi, ki jo je

moderiral direktor platforme SLOGA Albin Keuc, po uvodnem video nagovoru Martina Nesirkyja, direktorja Informacijske službe Združenih narodov na Dunaju, razpravljali prof. dr. Maja Bučar s Fakultete za družbene vede, Dubravka Šekoranja, vodja Sektorja za razvojno sodelovanje in humanitarne pomoči na Ministrstvu za zunanje zadeve, Zoran Stančič, vodja Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji, Špela Majcen Marušič, predstavnica za odnose z javnostmi na Uradu Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (UNHCR) Slovenija, in Jasna Djordjevič, članica Stokovnega sveta za mednarodno razvojno sodelovanje pri Ministrstvu za zunanje zadeve. Panelisti so razpravljali o rezultatih Svetovnega humanitarnega vrha in o pričakovanih pred prihajajočim Vrhom o beguncih in migrantih ter se strinjali, da je potrebno krepiti partnerstva vseh deležnikov za učinkovitejše in vključujoče odzivanje na humanitarne odzive.

Nevladne organizacije pozivajo k več zakonitim potem v Evropo

V slovaški prestolnici Bratislavi je 23. avgusta 2016 potekal Forum o integraciji in preseljevanju beguncev v organizaciji slovaške nevladne organizacije *Human Rights League* in ameriške organizacije *World Learning* ob podpori *U.S. State Department*-a v okviru programa *NGO4Refugees*. Predstavniki sedmih nevladnih organizacij iz osrednje- in vzhodnoevropskih držav (Bolgarija, Češka, Madžarska, Poljska, Romunija, Slovaška ter Slovenija) in ZDA so se srečali na Slovaškem, ki trenutno predseduje EU. V razpravah so pozvali k boljšemu in tesnejšemu sodelovanju vlad ter k naslavljanju temeljnih vzrokov krize s sodelovanjem v miroljubnih rešitvah konfliktov na Bližnjem vzhodu. Forumu se je udeležila tudi Adriana Aralica s platforme SLOGA.

Poudarek ameriškega programa trajne preselitve beguncev na opolnomočenje skozi ekonomsko samozadostnost

Konec avgusta 2016 je SLOGA organizirala razpravo z naslovom »*Strengthening inte-*

gration of refugees: experiences from the U.S. Refugee Resettlement Program«, na kateri sta Eva Hassett, izvršna direktorica *International Institute of Buffalo* (Buffalo, New York), in Robert J. Santiago, ki je zadolžen za spremljanje programa preseljevanja ter nastanitve pri Youth Co-Op v Miamiju (Florida), predstavila ameriške izkušnje na področju dela z begunci in programa za preseljevanje beguncev. Osrednji cilj tega programa je zagotavljanje samozadostnosti kot ključnega dejavnika uspešne integracije beguncev v novo okolje. Razprava je omogočila izmenjavo mnenj in izkušenj pri preseljevanju beguncev, saj je krepitev dialoga ključna za krepitev integracijskih politik. Udeležili so se je predstavniki javne uprave, nevladnih organizacij in medijev. Razprava je bila organizirana ob podpori Veleposlaništva ZDA v Ljubljani in *State Department's Professional Fellows Program*-a.

Spoznaj svoj življenjski slog – gradiva za učitelje o trajnostni potrošnji

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Zamisel o projektu »Spoznaj svoj življenjski slog – Spodbujanje trajnostnega razvoja v izobraževalnih programih za mlajše odrasle« (angl. *Know your Lifestyle*) se je porodila kot odziv na odsotnost razvojnega izobraževanja o problemih globalizacije in trajnosti v programih za manj izobražene mlajše odrasle v petih evropskih državah. Da bi zapolnili to vrzel, so mentorji, ki izvajajo programe za mlajše odrasle, in nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z razvojnim izobraževanjem, skupaj razvili pet modulov o trajnostni potrošnji in oblikovali didaktično gradivo za izvajalce delavnic. Moduli so zasnovani z uporabo metod globalnega učenja in obsegajo sklope: Mobilni telefon, Globalna proizvodnja dobrin v tekstilni industriji, Voda – naša skupna dobrina, Človeška energija in Obnovljivi energijski viri. Gradiva za posamezne module omogočajo veliko fleksibilnost uporabe in so primerna tudi za osnovne in srednje šole.

Slovenska partnerja v projektu sta bila Andragoški center Slovenije in Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Vir: *Umanotera*

Z globalnim učenjem do globalnih ciljev!

SI DELČEK ISTEGA SVETA.

KAJ JE GLOBALNO UČENJE?

V letu 2008 je v okviru delovne skupine za globalno učenje ob sodelovanju pridruženih zainteresiranih posameznikov in organizacij nastala definicija globalnega učenja.

Učenje za globalno uravnoreženo sobivanje ali krajše globalno učenje je vseživljenjski proces učenja in delovanja, ki poudarja soodvisnost ter posameznikovo vpetost v globalno dogajanje. Namen procesa je spodbujati posameznike in skupnosti za lastno angažiranje ter delovanje na področju razreševanja ključnih skupnih izzivov človeštva. V ta namen je potrebno razvijanje formalnih in neformalnih programov izobraževanja ter učenja, ki bodo temeljili na razvijanju sposobnosti kritičnega mišljenja in drugih osebnostnih ter družbenih veščin. Tako izobraženi in usposobljeni aktivni državljani lahko z lastnim delovanjem ter delovanjem znotraj organizacij prispevajo k bolj pravičnim in trajnostnim ekonomskim, socialnim, okoljskim ter na človekovih pravicah temelječim državnim in mednarodnim politikam.

DELOVNO PODROČJE ZA GLOBALNO UČENJE

SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, je že od njenih začetkov, v letu 2004, zaznala pomembnost področja globalnega učenja ter ustanovila delovno skupino, v kateri so se srečevale nevladne organizacije in zainteresirani posamezniki. V letu 2014 se je delovna skupina preoblikovala v delovno področje, kateremu se poleg omenjenih pridružujejo tudi učitelji, akademiki in drugi deležniki. Sodelovanje v delovnem področju, ki se srečuje nekajkrat letno, je odprto za vse zainteresirane. Člani se srečujejo z namenom izmenjave informacij, dobrih praks in dodatnega izobraževanja, priprave ter izvajanja skupnih projektnih predlogov, organizacije dogodkov, promocijskih in ozaveščevalnih aktivnosti ter zagovorniških aktivnosti, med katere se štejejo spremljanje političnih procesov na nacionalni in evropski ravni, priprava političnih pobud ter stališč. Delovno področje vodi koordinator, ki ga imenujejo člani posamezne delovne skupine. Trenutno je koordinatorka delovnega področja Tina Trdin iz Društva Humanitas. V sekretariatu platforme SLOGA delovno področje globalnega učenja pokriva Patricija Virtič (patricija.virtic@sloga-platform.org).

Združene nevladne organizacije s področja globalnega učenja bodo do oktobra 2017 izvajale aktivnosti promocije, spodbujanja in zagovorništva globalnega učenja po Sloveniji.

Čeprav področje globalnega učenja naslavlja vzroke in posledice globalnih izzivov ter nas opremlja z znanjem, veščinami in vrednotami, potrebnimi za njihovo reševanje, je to področje v Sloveniji še vedno precej zapostavljeno. Pomembnost globalnega učenja ne samo v šolah, ampak kot vseživljenjskega procesa, je še posebej v ospredju s sprejetimi cilji trajnostnega razvoja.

Nevladne organizacije s področja globalnega učenja menimo, da je potreben skupen

in celovit nastop organizacij na vseh ravneh (šolski sistem, vseživljenjsko učenje, zagovorništvo, komuniciranje ...). V projektu, ki traja 17 mesecev in ga financira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, bomo zato med drugim izvedle delavnice globalnega učenja za otroke in učitelje, organizirale nacionalno konferenco in motivacijski dan za učitelje, izdale promocijski letak in Priročnik o ciljih trajnostnega razvoja v povezavi z globalnim učenjem, izvajale bomo zagovorniške aktivnosti, izdale tematsko številko Slogopisa o globalnem učenju, mesečne novičnike za učitelje, izvedle Teden globalnega učenja v novembru 2016 in obsežno spletno ozaveščevalno kampanjo.

V konzorciju nevladnih organizacij smo združeni Društvo Humanitas, Zavod Global, Inštitut za afriške študije, Zavod Voluntariat, Kulturno izobraževalno društvo PiNA, Mirovni inštitut, Humanitarno društvo ADRA Slovenija, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Amnesty International Slovenije, Društvo za Združene narode za Slovenijo, Človekoljubno društvo Up Jesenice in SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč.

Več informacij o aktivnostih projekta in globalnih ciljih na www.tuditi.si in www.globalni-cilji.si.

NOVIČNIK ZA UČITELJE

Mesečni e-novičnik s področja globalnega učenja za učitelje, šolnike obvešča o novicah s področja globalnega učenja. V novičniku predstavljamo aktivnosti organizacij, obveščamo o pomembnih spremembah na omenjenem področju in podrobneje predstavljamo cilje trajnostnega razvoja. Za prejetje e-novičnika se prijavite na novice@sloga-platform.org.

PRIROČNIK

Izdali smo priročnik Z globalnim učenjem do globalnih ciljev, ki cilje trajnostnega razvoja predstavlja tudi skozi perspektivo globalnega učenja in nakazuje možne aktivnosti, ki jih lahko izvajamo v večjih ali manjših skupinah. Namenjen je tako učiteljem kot vsem tistim, ki se ukvarjajo z neformalnim izobraževanjem. Vsaka organizacija, vključena v konzorcij, s svojega vidika predstavlja pogled na cilje trajnostnega razvoja.

TEMATSKI MESECI

V sklopu projekta bo vsak mesec do oktobra 2017 predstavljen en cilj trajnostnega razvoja v povezavi z globalnim učenjem. Prispevek podrobneje predstavi vsebino posameznega cilja Agende 2030 za trajnostni razvoj in pojasni, kako lahko globalno učenje pripomore k njegovemu doseganju.

TEDEN GLOBALNEGA UČENJA 2016

Teden globalnega učenja je vsakoletni dogodek, ki ga pod okriljem Centra Sever-Jug organizirajo države članice Sveta Evrope že od leta 1999. Med 13. in 20. novembrom 2016 bo v Sloveniji v organizaciji SLOGE, platforme nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, potekal že deseto leto. Letošnja osrednja tema je *Delujmo skupaj za svet miru*. V različnih krajih bo na to tematiko potekalo več dogodkov, kot so predavanja, delavnice, projekcije filmov, razstave, družboslovni dnevi. Cilji Tedna globalnega učenja so spodbuditi učence, učitelje, ravnatelje in ostalo šolsko osebje, študente ter profesorje, mladinske skupine, raziskovalne institucije, medije, občine, poslance, ministre in druge vladne predstavnike k raziskovanju ter razmišljanju o globalni soodvisnosti, solidarnosti in globalnem državljanstvu. Nevladne organizacije, šole in druge inštitucije vabimo k sodelovanju tudi letos! Več informacij na patricija.virtic@sloga-platform.org.

DELAVNICE GLOBALNEGA UČENJA ZA UČENCE, DIJAKE IN UČITELJE

V sklopu projekta bomo izvedli najmanj 30 delavnic globalnega učenja za otroke in mlade v devetih slovenskih statističnih regijah, preko delavnic usposobili vsaj 60 učiteljev iz šest statističnih regij ter ozavestili ravnateljice in ravnatelje. Na vseh delavnicah bodo organizacije podrobneje predstavile Agendo 2030 in posamezne cilje trajnostnega razvoja.

NACIONALNA KONFERENCA O GLOBALNEM UČENJU

Nacionalna konferenca o globalnem učenju bo združila deležnike, tj. odločevalce, izobraževalce in ostale radovedne, ki si želijo novic, izmenjave ter napredka na področju globalnega učenja. Z dogodkom želimo nasloviti in predstaviti globalno učenje kot podlago za uresničitev ciljev trajnostnega razvoja, povezati različne sektorje ter posameznike, ki delujejo na področju globalnega učenja ali jih to področje zanima, in iskati rešitve za vzpostavljane vključujoče družbe. Konferenca Z globalnim učenjem do globalnih ciljev bo potekala 19. oktobra v Ljubljani.

MOTIVACIJSKI DAN ZA UČITELJE: Z UČENJEM MLADIH DO TRAJNOSTNEGA SVETA IN DRUŽBE

V slovenskem šolskem sistemu je globalno učenje zelo skromno zastopano in nesistematično prisotno v učnih načrtih, izvajanje pa večinoma odvisno od posameznih učiteljev in njihove motivacije; ravno tako je zaznati pomanjkanje poznavanja ciljev trajnostnega razvoja. Zato je dogodek, ki bo potekal 7. oktobra 2016 v Kopru, namenjen učiteljem, profesorjem in ravnateljem osnovnih ter srednjih šol.

Globalno učenje, vzgoja za globalno državljanstvo in še veliko več v novi strategiji CONCORD-a za obdobje 2016–2022

Evropsko združenje za pomoč in razvoj (*European Confederation for Relief and Development – CONCORD*) je z letošnjim letom začel z izvajanjem nove večletne strategije.¹ Nova razdelitev in nova struktura sta nadomestila nekdanje delovne skupine. V zadnjih letih se je delo na področju globalnega učenja krepilo predvsem preko projekta DEEEP² oz. Forumu o ozaveščanju o razvoju in globalnem učenju (*Development Awareness Raising and Education – DARE*), ki se je zaključil leta 2015. Zaključek projekta DEEEP predstavlja začetek novega obdobja naslavljanja globalnega državljanstva in vključevanja javnosti za globalno pravičnost. V novi strukturi CONCORD-a je globalno učenje zasidrano v več sinergijskih učinkih z drugimi prioritetami CONCORD-a.

V novi strategiji so opredeljena štiri stičišča (*hubs*), ki se osredotočajo na posamezna področja:

- 1. stičišče: trajnostni razvoj in skladnost politik;
- 2. stičišče: financiranje za razvoj;
- 3. stičišče: krepitev civilne družbe;
- 4. stičišče: vzgoja za globalno državljanstvo in vključevanje javnosti.

Akterji na področju razvoja ne morejo več delovati posamezno, potreba po njihovem povezovanju in sodelovanju je večja kot kdaj koli prej.

4. stičišče predstavlja prostor, ki je poudarjal zapuščino projekta DEEEP. Osrednji poudarki in ključni cilji stičišča so predvsem:

Vzgoja za globalno državljanstvo	Evropske politike tako na ravni Evropske unije (EU) kot tudi držav članic EU, skladne s podciljem 4.7 ciljev trajnostnega razvoja, odražajo zavezo globalnemu učenju, vključno z zadostnim oz. ustreznim financiranjem.
Enakost spolov	Perspektiva spola v trajnostnem razvoju je bolj vključena v našo mrežo in naše delo.
Sprememba paradigme v smeri trajnostnega globalnega razvoja	Dialog znotraj CONCORD-a in CONCORD-ov politični diskurz temeljita na univerzalnih vrednotah, ki so ključne za spremembo paradigme trajnostnega razvoja in so vse bolj vključene v naše delo (posebej na področju globalnega učenja, kampanj in dejavnosti javnega zbiranja sredstev).
Pritisk javnosti za globalno pravičnost	CONCORD je ustvaril prostor za delo članic pri spodbujanju vključevanja in delovanja državljanov za globalno pravičnost, kar bo krepilo naše delo na področju politik.

V prvem letu izvajanja strategije so se člani 4. stičišča odločili za vzpostavitev usmerjevalne skupine (*Steering Group*) in štirih skupin, ki delujejo na zgoraj naštetih ciljeh. Druga pomembna naloga 4. stičišča je krepitev vloge mrež organizacij (velike in srednje velike družine nevladnih organizacij) v stičišču. V preteklosti sta DEEEP in Forum DARE pretežno sodelovala z nacionalnimi mrežami oz. nacionalnimi platformami, vendar je bilo dogovorjeno, da je glede na dvojni značaj članstva CONCORD-a potrebno za delo na področju globalnega učenja in izvajanja kampanj krepiti tako delovanje na nacionalni ravni (preko nacionalnih platform, članic CONCORD-a) kot na posameznih organizacijah članicah CONCORD-a.

Ključni izziv strokovnjakov na področju globalnega učenja je najti način ustreznega naslavljanja tematike migracij, ki je vsak dan višje tako na evropski agendi kot tudi na agendi mednarodne skupnosti, s stališča globalnega učenja.

Popolnoma nov element CONCORD-a so kampanje, ki so znotraj 4. stičišča povezane s tradicionalno vlogo CONCORD-a na področju zagovorništva in politik. Pri izvajanju kampanj se CONCORD občutno zanaša na podporo nekaterih članic CONCORD-a z izkušnjami na tem

področju, ki tesno sodelujejo s prostovoljci, mladimi in državljani na splošno. Na to pot se je CONCORD podal s projektom v evropskem letu za razvoj 2015,³ v katerem je kot partnerska organizacija sodelovala tudi SLOGA.

Izziv strokovnjakov na področju globalnega učenja, izvajanja kampanj in zainteresiranih kolegov v nevladnem sektorju je nadaljevati odlično delo DEEEP, ki je bil vzpostavljen kot projekt ter je potekal mnogo let, in ga boljše vključiti v splošne cilje CONCORD-a, ki so opredeljeni v novi strategiji.

Prihodnje aktivnosti 4. stičišča:

- 16. november 2016: dan odprtih vrat na temo globalnega učenja v Bruslju;
- 17.–18. november 2016: srečanje članov 4. stičišča s ciljem načrtovanja aktivnosti in priprave strategije za leto 2017 (Bruselj);
- študija o financiranju globalnega učenja;
- evalvacija nekaterih aktivnosti projekta DEEEP, ki bi jih lahko nadgradili v letu 2017. ■

Za več informacij se obrnite na: francesca.minniti@concordeurope.org.

¹ Dostopno prek https://prezi.com/6kk0gw13f2_/concord-strategy-2016-2022/?utm_campaign=share&utm_medium=copy.
² Več informacij na <http://deep.org/>.

³ Več informacij na <https://concordeurope.org/project/european-year-development-2015/>.

Razvoj politik, krepitev zmogljivosti, ozaveščanje in mreženje v središču delovanja Centra Sever-Jug Sveta Evrope

Foto: Center Sever-Jug Sveta Evrope

V okviru novega triletnega sporazuma z Evropsko komisijo, podpisanega julija 2016, je Center Sever-Jug Sveta Evrope pripravil okvir aktivnosti na področju globalnega učenja.¹ Načrt aktivnosti Centra Sever-Jug na področju globalnega učenja, ki temelji na priporočilih konference o globalnem učenju v Zagrebu in na postopku spremljanja uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja, zajema tri razsežnosti: razvoj politik, krepitev zmogljivosti, ozaveščanje ter mreženje.

Osrednje točke načrta aktivnosti so na regionalnih seminarjih o globalnem učenju (Balkan, Baltik, Višegrajska skupina in Jugovzhodna Evropa ter sredozemske države); shemah usposabljanj za e-učenje in shemah usposabljanj za področje globalnega učenja; izmenjavi praks preko spletnega centra za vire s področja globalnega učenja Centra Sever-Jug in preko mreže Tedna global-

nega učenja. Smernice za globalno učenje (prvič objavljene leta 2008 in revidirane v letu 2012), ki služijo kot pedagoški okvir aktivnosti Centra Sever-Jug in so prevedene že v 15-ih jezikih, bodo posodobljene, tako da bodo vključevale pedagoški razvoj na tem področju ter vsebine, povezane s kompetencami na področju medverskega dialoga.

Center Sever-Jug bo še naprej postavljal v ospredje partnerski pristop na evropski in mednarodni ravni s sodelovanjem v *DEAR Multistakeholder Group*,² s komplementarnim pristopom ter natančnim spremljanjem programa UNESCO na področju izobraževanja o globalnem državljanstvu (*UNESCO Global Citizenship Education programme*) in spremljanjem uresničevanja podcilja 4.7 ciljev trajnostnega razvoja.

V prihodnjih mesecih bo Center Sever-Jug v sodelovanju z lokalnimi partnerji (nacionalnimi koordinatorji Tedna globalnega učenja) organiziral prva regionalna seminar-

ja na področju globalnega učenja, in sicer za baltske in za jugovzhodne ter sredozemske države. Seminarjev se bodo udeležili odločevalci in strokovnjaki iz sektorjev formalnega in neformalnega izobraževanja, ki bodo razpravljali o izvajanju strateških priporočil kongresa o globalnem učenju v Zagrebu z regionalnega vidika ter naslovili odprta vprašanja.

Na področju razsežnosti krepitev zmogljivosti bo Center Sever-Jug organiziral prvo usposabljanje trenerjev na področju globalnega učenja in mladinskega dela v okviru Univerze za mladino in razvoj (*University on Youth & Development*). To letno usposabljanje bo dopolnjeno s šestimi spletnimi izobraževanji, ki pokrivajo naslednje teme: človekove pravice, medkulturni dialog in demokratično državljanstvo.

Prihajajoč Teden globalnega učenja, ki bo potekal med 12. in 20. novembrom pod geslom »Delujmo skupaj za svet miru«, bo spodbudil dejavnosti ozaveščanja, povezovanja in izmenjave praks med strokovnjaki iz formalnih ter neformalnih izobraževalnih okolij. Teden globalnega učenja je kot uvodni dogodek za spodbujanje povezovanja in izmenjave praks skozi vse leto. Osnovne informacije, povezane s Tednom globalnega učenja, vključno z idejami za aktivnosti v okviru letne teme, koristnimi informacijami in dobrimi praksami, so objavljene na posebni spletni strani,³ vzpostavljeni za ta dogodek. ■

¹ Več informacij o aktivnostih Centra Sever-Jug Sveta Evrope na področju globalnega učenja je dostopnih na spletni strani: <http://nscglobaleducation.org/>.

² *EC Development Education and Awareness Raising (DEAR)*.

³ Spletna stran: <http://nscglobaleducation.org/index.php/ge-week>.

Mreža *The Bridge 47*: Trajnostni svet se prične s transformativnim izobraževanjem – Skupaj za uresničevanje cilja trajnostnega razvoja 4.7

Foto: Kehys

Cilji trajnostnega razvoja so bili sprejeti septembra 2015. Predstavljajo novo globalno zavezo k preoblikovanju naše družbe in gospodarstev. Zdaj potrebujemo nov pristop k izobraževanju: pristop, ki vse udeležence izobraževanja pripravlja na soustvarjanje trajnostnega razvoja.

Nov pristop je vključen v podcilju 4.7 Agende 2030 za trajnostni razvoj: vse države morajo zagotoviti, da bodo do leta 2030 vsi učenci in udeleženci izobraževanja opremljeni s potrebnimi kompetencami za prehod do mirne ter trajnostne globalne skupnosti. Izvajanje 4. cilja za trajnostni razvoj, zagotavljanje kakovostnega izobraževanja, sta predpogoja za uresničitev katerega koli cilja trajnostnega razvoja. Zavedamo se, da so tudi pred sprejemom ciljev trajnostnega razvoja obstajala številna prizadevanja

zagotoviti, da izobraževanje prispeva k trajnostnemu razvoju. Vendar so se številna prizadevanja in dosežki osredotočali na formalno izobraževanje. Vseživljenjsko učenje, neformalno in neuradno izobraževanje, ki potekajo vzporedno s formalnim izobraževanjem, so ključnega pomena za udeležanje te spremembe.

Številni akterji po vsem svetu so bili uspešni pri zagovorništvu vključitve podcilja 4.7 med cilje trajnostnega razvoja. Podcilj je bil sprejet – kje začnemo z delom? Civilnodružbene organizacije z vsega sveta si prizadevajo pridobiti jasne informacije o uporabnih praksah in drugih partnerjih, da bi sodelovali pri zagovorniških aktivnostih, ali o tem, kako uporabiti procese oblikovanja politik ali razpoložljive vire na nacionalni ravni. Pre pogosto zaznamo, da akterji iz različnih sektorjev in oblikovalci politik niso povezani ter da njihova prizadevanja potekajo vzporedno in neusklajeno. Mreža *Bridge 47* si prizadeva premostiti ta razkorak in vsem akterjem na področju izobraževanja pripomoči za doseganje podcilja 4.7. Verjamemo, da nihče tega ne zmore doseči sam. Naše poslanstvo je graditi mostove med različnimi področji izobraževanja (na primer izobraževanje za trajnostni razvoj, izobraževanje o človekovih pravicah, miru, spolu in kulturi) z izmenjavo, učenjem ter skupnim delovanjem.

MREŽA LJUDI, NE ORGANIZACIJ

Mreža *Bridge 47* aktivno pridobiva in širi informacije o procesih oblikovanja politik. Prav tako zagovarjamo in lobiramo naša stališča o relevantnih procesih, kot je dokončanje oblikovanja kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja. Preko globalne Mreže želimo ozave-

ščati o podcilju 4.7, sodelovati v lokalnih, nacionalnih, regionalnih in globalnih dogodkih, gostiti dogodke, ki omogočajo priložnosti za premostitev tradicionalnih pregrad, graditi partnerstva, izmenjati dobre prakse ter se učiti drug od drugega.

Mreža deluje kot platforma za člane, da najdejo posameznike s skupno vizijo ali partnerje za sodelovanje v določenih procesih ali projektih. Je Mreža posameznikov, ki sodelujejo, ne glede na to, ali predstavljajo svoje organizacije. Mreža nima uradnega članstva, pridružijo se lahko vsi relevantni akterji z željo po sodelovanju. Finska platforma nevladnih razvojnih organizacij *Kehys* deluje kot koordinatorska organizacija v obdobju ustanavljanja Mreže. Cilj Mreže ni postati organizacija, ki bi temeljila na zelo razdelani strukturi.

Člani Mreže se srečujejo na pomembnih dogodkih, kot so mednarodne konference in dogodki, mreža redno prireja spletne konference, na katerih obvešča o aktualnem dogajanju ter načrtuje skupne aktivnosti. Nazadnje se je Mreža srečala na konferenci Oddelka Združenih narodov (ZN) za javno obveščanje za nevladne organizacije (*UN DPI/NGO conference*) v Republiki Koreji konec maja in na političnem forumu ZN na visoki ravni julija v New Yorku. V obeh primerih je Mreža organizirala stranski dogodek, ki je pritegnil številne zainteresirane posameznike. Mreža *Bridge 47* je omenjena tudi v sklepnem dokumentu konference Oddelka ZN za javno obveščanje za nevladne organizacije.

Mreža *Bridge 47* deluje pretežno preko Facebooka, vendar smo za nemoten prenos informacij ustvarili tudi e-poštni predal. Za več informacij lahko pošljete e-pošto na bridge47@kehys.fi. ■

2. svetovni kongres o prosto dostopnih virih izobraževanja – 2nd World OER Congress

Foto: Slovenska nacionalna komisija za UNESCO

Med udeležbo na konferenci »Open Education Global 2015« (Banff, Kanada, 21.–24. 4. 2015) so slovenski predstavniki prejeli neformalno pobudo s strani uradnega predstavnika UNESCO, da bi v Sloveniji organizirali drugi svetovni kongres o prosto dostopnih izobraževalnih virih (*Open Educational Resources* – OER) leta 2017. 2. svetovni kongres o OER bo tako potekal v Ljubljani med 18. in 20. septembrom 2017. Na kongresu bo predvidoma sprejeta »Ljubljanska deklaracija o OER in odprtem izobraževanju«, načrtovano je, da jo bodo podpisale vse članice UNESCO in s tem zaokrožile 15. obletnico UNESCO Forum, ki je 2002 oblikoval začetna izhodišča odprtega izobraževanja in termin OER. Prvi svetovni kongres o OER je potekal v Parizu leta 2012, udeležilo se ga je več kot 400 delegatov vključno s Slovenijo, ki pa v tistem trenutku ni bila na svetovnem izobraževalnem zemljevidu in ni imela tako močne pozicije na nacionalni, evropski ter svetovni ravni, kot jo ima

sedaj z blagovno znamko *OpeningUpSlovenia* in UNESCO katedre. Kongres bo predvidoma organiziran v partnerstvu s *Commonwealth of Learning*, Evropsko komisijo, Afriško unijo in najverjetneje ob donatorski podpori fundacije Williama in Flore Hewletta (Združene države Amerike) in drugimi mednarodnimi ustanovami.

Slovenija postaja ena vodilnih držav na področju OER, ki so izredno dragocena orodja za omogočanje izobraževanja za vse, zato Slovenija že od leta 1994 sistematično sofinancira in spodbuja k nastanku ter širjenju prosto dostopnih gradiv. V letih 2006–2010 so v vrednosti desetih milijonov evrov nastala multimedijška in interaktivna izobraževalna e-gradiva ter kot končni rezultat pobude *OpeningUpSlovenia*. Pobudo je podprl tudi UNESCO (zanj generalna direktorica Irina Bokova) in Slovenijo predlagal za gostiteljico 2. svetovnega kongresa o OER.

Slovenija se v svetu preko pobude *Odpiramo Slovenijo (OpeningUpSlovenia)* izje-

mno uspešno uveljavlja na področju odprtega izobraževanja, ki razvija, uvaja, testira in ocenjuje ustreznost pristopov ter širi dobre prakse v svet. Slovenija je vzorčna država na področju razvoja in vpeljave odprtega izobraževanja na nacionalni ravni, prepoznavna v svetu ter s tem tudi zanimiva za širše razvojne in poslovne priložnosti. Odpiramo Slovenijo ni delovna skupina, ni interesna skupina, ni financirana s strani države, temveč je pobuda, je inteligentna blagovna znamka, ki zaradi potreb po spremembah združuje vse deležnike, ki so se poistovetili z operativnim pristopom in realnimi rezultati (pristopom od spodaj navzgor oz. *bottom-up approach*).

30. septembra 2014 sta generalna direktorica UNESCO Irina Bokova in direktor Inštituta »Jožef Stefan« (IJS) prof. dr. Jadran Lenarčič podpisala sporazum o ustanovitvi UNESCO katedre o odprtih tehnologijah za prosto dostopne izobraževalne vire in odprto učenje (*UNESCO Chair on Open Technologies for Open Educational Resources and Open Learning*) s sedežem na IJS v Ljubljani.

Svetovni kongres bo potekal na dveh ravneh: kot medvladna konferenca z udeležbo na visoki ravni ministrov ali njihovih namestnikov v partnerstvu med Republiko Slovenijo, UNESCO in nekaterimi vidnimi fundacijami in ustanovami s področja OER. Po drugi strani pa bo združil raziskovalce, znanstvenike različnih zanimanj in področij, študente, univerzitetne profesorje, učitelje ter učence, ki se bodo tem lotevali z različnih zornih kotov.

Eden izmed ciljev kongresa je obravnava možnosti za oblikovanje normativnih instrumentov za uporabo OER in uskladitev vsebinskih elementov mednarodno pravno zavezujočega dokumenta, najverjetneje priporočila, ki bi ga sprejela Generalna konferenca UNESCO. ■

»Strategija razvoja Slovenije: Vsak delček družbe mora sprejeti odgovornost, da kot družba nikogar ne pustimo zadaj«

Intervju s Timotejem Šoošem, vodjo projekta Strategija razvoja Slovenije, Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

Ljubljana, 6. oktober 2016

Foto: Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

Slovenija je ena prvih držav, ki je nacionalno razvojno strategijo povezala s strategijo uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja – tako na nacionalni ravni kot v sklopu mednarodnega razvojnega sodelovanja. Kako so cilji trajnostnega razvoja vpeti v Strategijo razvoja Slovenije?

Slovenija je s procesom priprave vizije in strategije Slovenije začela ravno v času, ko so se odvijali zadnji koraki sprejemanja Agende 2030 za trajnostni razvoj. Prepoznavanje sinergij obeh procesov ni zahtevalo veliko kreativnosti in na tem je temeljila odločitve o povezavi obeh procesov. Razvite države so pri izvajanju Agende 2030 postavljene v novo vlogo, saj so sorodne agende do sedaj izvajale preko mednarodnega razvojnega sodelovanja, z univerzalnostjo agende pa se spekter delovanja občutno širi. Izvajanje Agende 2030 lahko v razvitih državah razdelimo na dva dela: na nacionalno izvajanje in na izvajanje v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Globalni ali mednarodni vpliv Agende 2030 merimo s svojim mednarodnim razvojnim sodelovanjem, nenaslovljeno pa ostaja vprašanje, kako izmeriti oz. oceniti vpliv lastnega razvoja (na nacionalni ravni) na globalni razvoj, četudi vsaj na ožjo regijo, soseščino, v nekaterih primerih pa tudi na širše okolje. Z vprašanjem celovitega merjenja vpliva se razvoj šele začneja ukvarjati, saj so glede izvajanja Agende 2030 številna druga odprta vprašanja. Izvajanje Agende 2030 predstavlja tudi pomembno organizacijsko vprašanje, s katerim se ukvarja večina držav, in tako tudi v Sloveniji poizkušamo oblikovati pravi način. Strategija razvoja Slovenije je še v oblikovanju in vse podrobnosti še niso določene.

V Agendi 2030 si prizadevamo identificirati zaveze, ki so za Slovenijo ključnega pomena tudi na nacionalni ravni (in bodo ustrezno izražene tudi v Strategiji razvoja Slovenije). Pri pripravi Strategije razvoja Slovenije želimo na podlagi ocene trenu-

tnega stanja doseganja posameznih ciljev in podciljev Agende 2030 (oceno smo pripravili za 73 podciljev Agende 2030) identificirati podcilje, ki so za nas relevantni in jih želimo doseči za razvoj na nacionalni ravni, ter opredeliti vpliv na izvajanje Agende 2030. Pri tem sodelujemo z različnimi partnerji. Ocena trenutnega stanja uresničevanja 73 podciljev Agende v Sloveniji je zanimiva tudi z vidika, da čeprav smo pri nekaterih podciljih zelo uspešni, želimo na teh področjih napredovati čez zastavljene meje v okviru globalnih ciljev trajnostnega razvoja. Čeprav smo skoraj že izpolnili določene zaveze Agende 2030, to ne pomeni, da naša prizadevanja ne bodo usmerjena na ta področja, saj so nekatera, na primer zdravstvo, zelo pomembna. V nekaterih podciljih Agenda 2030 ne določa splošnega stanja, temveč izboljšanje stanja za določen delež, npr. prepolovitev količine zavržene hrane na prebivalca v podcilju 12.3. Na področju upravljanja z odpadki in

zavrženo hrano je Slovenija uspešna, prepolovitev bi glede na današnje stanje pomenila nekaj ekstremnega v primerjavi s tem, kar bi prepolovitev pomenila glede na izhodiščno stanje pred 15-imi leti. Podobnih podciljev verjetno ne bomo mogli doseči, vendar tega ne razumemo kot neuspeh in tega nikakor ne opravičujemo, vendar moramo imeti v mislih, da je Agenda 2030 pogajan politični dokument, ki je v marsikaterih vidikih zelo nejasno določen. Agenda prav tako ni povsem merljiva, številni od 230 kazalnikov so nemerljivi, nekateri tudi niso relevantni, vendar jih lahko zelo hitro opredelimo.

Pri razumevanju nacionalnega naslavljanja agende so številni izzivi ne le v Sloveniji, temveč tudi v drugih državah. Po poročanju nekaterih držav so še najbolj pripravljena ministrstva za okolje, ki so se s temi tematikami ukvarjala že od vrha v Rio leta 1992. Vendar izvajanje Agende 2030 zahteva horizontalno vključevanje vseh resornih ministrstev in širše družbe, hkrati izvajanje zahteva delovanje na različnih ravneh, tako z vidika vladnega delovanja kot tudi delovanja civilne družbe. Proces vpliva tudi na delovanje nevladnih organizacij v številnih državah; nekatere krovne organizacije, kot je denimo SLOGA, zaradi Agende 2030 povsem spreminjajo način delovanja in celotno programsko shemo, spet druge se odločijo za delovanje preko partnerstev ter spodbujanje nastanka organizacij, ki bi pokrivala notranjepolitični vidik izvajanja Agende. Ta proces v civilni družbi poteka enako kot znotraj vladnega sektorja.

Katere institucionalne spremembe oz. prilagoditve so predvidene za implementacijo Strategije razvoja Slovenije? Kakšna bo vloga Sveta za trajnostni razvoj?

Trenutno smo v zelo aktivni fazi priprave Strategije razvoja Slovenije, sočasno je velik poudarek na mehanizmi njenega izvajanja, ki še niso vzpostavljeni, in preučujemo najboljše možnosti, ki bi povezale različne vidike na horizontalni ravni, ne samo zaradi Agende 2030, ampak zaradi celotne strategije. Horizontalnost je pomembno vprašanje, pri katerem tesno sodelujemo z ministrstvom za javno upravo. Na seznamu organov, o katerih vključitvi razmišljamo, je tudi Svet za trajnostni razvoj. Naš cilj je nasloviti izvajanje Strategije razvoja Slovenije kar se da vseobsegajoče.

Vrednotenje uspešnosti in učinkovitosti politik se pri nas še razvija. Kako bo Strategija razvoja Slovenije poskrbela za sprotno spremljanje in redno vrednotenje dosežkov ter učinkov?

Na procesu vrednotenja uspešnosti in učinkovitosti politik delamo zelo aktivno in tokrat razvijamo sistem kazalnikov merjenja bodoče Strategije razvoja Slovenije, ki bo povezan tudi s kazalniki Agende 2030. Številni kazalniki, opredeljeni v Agendi 2030, so zelo uporabni za spremljanje napredka pri uresničevanju Strategije razvoja Slovenije na nacionalni ravni. Sistem spremljanja bo del strategije in ne bo določen naknadno kot doslej.

V letošnjem letu je v pripravi tudi nova resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju. Ker je Slovenija tesno vpeta v dogajanje v mednarodni skupnosti, bo Strategija razvoja Slovenije do leta 2030 zagotovo naslovlila tudi odzivanje Slovenije na globalne izzive, vključno z mednarodnim razvojnem sodelovanjem kot ključnim zunanjepolitičnim instrumentom. Kakšne smernice mednarodnega razvojnega sodelovanja lahko pričakujemo v Strategiji razvoja Slovenije?

Osnutek resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju Slovenije, ki je trenutno v razpravi, vključuje konkretno vez s Strategijo razvoja Slovenije. V procesu oblikovanja resolucije sodelujemo s ciljem doseči, da bo resolucija povezala ožji koncept s širšim konceptom izvajanja Agende 2030; želimo si, da so posamezne vsebinske prioritete povezane z relevantnimi cilji in podcilji agende. Pri tem ne gre spregledati bistvene vsebinske razlike: pri nacionalnem izvajanju Agende 2030 merimo napredek pri uresničevanju vseh podciljev, četudi morda nekateri za nas niso relevantni (na primer izkoreninjenje malarije), pri mednarodnem razvojnem sodelovanju pa določimo prioritete, kar je glede na obseg in učinke razvojnega sodelovanja ključno. Tudi največje donatorice razvojne pomoči na svetu v razvojnem sodelovanju ne naslavlajo celotne agende. Strategija razvoja Slovenije bo aktivno vključena v strategijo razvojnega sodelovanja, ki bo sledila resoluciji.

Številne razprave potekajo o konceptu skladnosti politik za trajnostni razvoj skozi prizmo nove agende. Pri oblikovanju resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju Slovenije resorno ministrstvo spodbujamo, da v resoluciji poleg uradne razvojne pomoči

vključijo tudi ideje o novih kategorijah pomoči, ki pa so zaenkrat eksperimentalne. V mislih imam koncept t. i. celotne uradne podpore trajnostnemu razvoju (*Total Official Support for Sustainable Development – TOSSD*),¹ ki ga sicer težko zapišemo v resolucijo, saj se koncept še razvija, vendar želimo, da resolucija zajema tudi nove kategorije mednarodnega razvojnega sodelovanja. V mednarodnem razvojnem sodelovanju poznamo tri osnovne vire financiranja, in sicer uradno razvojno pomoč, davke v državah v razvoju in zasebna sredstva. Vključevanje zasebnega sektorja v razvojno sodelovanje nikakor ne pomeni le tega, kako lastno uradno razvojno pomoč dodeliti lastnemu zasebnemu sektorju; ključno vprašanje je, kako zasebni sektor pritegniti v razvojno sodelovanje in hkrati spodbujati globalni razvoj. Ti koncepti so občutno širši od uradne razvojne pomoči in med njimi so vprašanja, ki jih naslavlja kategorija TOSSD. Kategorija se trenutno še razvija, izbrane so bile prve pilotne države, Odbor za razvojno pomoč (*Development Assistance Committee – DAC*) Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD*) se s tem ukvarja na dnevni ravni. Si pa želimo zametke tega koncepta v resoluciji, saj bodo omogočali merjenje vpliva razvoja na nacionalni ravni na globalni trajnostni razvoj. Če želimo biti napredni in odpirati paradigme, moramo vključevati tovrstne koncepte.

Pomembno načelo mednarodnega razvojnega sodelovanja je skladnost politik za trajnostni razvoj. Kako bodo nova strategija in predvsem njeni izvedbeni dokumenti skrbeli za preverjanje skladnosti politik, tako nacionalnih kot zunanje politike Slovenije?

Skladnost politik za razvoj je vseobsegajoč koncept, vendar je še vedno precej teoretičen, predstavlja pa spremljanje skladnosti politik eno od horizontalnih funkcij. Z organizacijskega vidika bi izpostavil koncept t. i. vsebinskega centra upravljanja (*Center of Government*), ki opredeljuje vsebinski sekretariat, ki koordinira, ne pa tudi izvaja horizontalne tematike, ki je že vzpostavljen v mnogih državah. Pri konceptu centra upravljanja pa gre za nevtralen strokovni organ, ki koordi-

¹ Cilj TOSSD je okrepiti uradno razvojno pomoč s povečanjem preglednosti in spremljanja pomembnih novih trendov, ki oblikujejo področje mednarodnega razvojnega financiranja, vključno z učinkom vzvoda oz. spodbujevalnim učinkom uradne razvojne pomoči, uporabo kombiniranih finančnih mehanizmov in uporabo inovativnih instrumentov za zmanjšanje tveganj v razvojnem sodelovanju (povzeto po OECD, op. a.).

nira horizontalne teme (ki vključujejo vsaj dva resorja), med njimi skladnost politik za trajnostni razvoj, pa tudi različne nacionalne razvojne strategije, infrastrukturne projekte, Agendo 2030, podnebne spremembe in številne druge. V Sloveniji v razvoju tega koncepta zelo aktivno sodeluje ministrstvo za javno upravo. Ravno letos v okviru OECD poteka posebna razvojna skupina držav članic za razvoj koncepta, kjer razpravljajo tudi o tem, kako vključevati Agendo 2030 v to delovanje. Ponovno gre za koncept, ki je v razvoju, je pa pomembno, da se ga zavedamo in poizkušamo razviti ter vpeljati.

Proces oblikovanja vizije Slovenije do leta 2050 in strategije razvoja Slovenije do leta 2030 poteka ob podpori Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD). Hkrati se bo v letošnjem letu pričel medsebojni pregled (peer review) Odbora za razvojno sodelovanje (Development Assistance Committee – DAC) OECD, katerega cilj je krepitve razvojne politike in strategije države članice OECD. Bodo ugotovitve in priporočila procesa medsebojnega pregleda vključena tudi v Strategijo razvoja Slovenije do leta 2030?

Niti ne, prvič zaradi neskladnosti časovnice obeh procesov, pa tudi sicer bo v Strategiji razvoja Slovenije zajet predvsem vidik izvajanja Agende 2030 na nacionalni ravni. Zagotovo pa je medsebojni pregled DAC odlična vaja, zaradi katere bi morda veljalo počakati s sprejemom resolucije in strategije o mednarodnem razvojnem sodelovanju, saj bodo ugotovitve ter priporočila zelo relevantna za ta dva dokumenta. Ob vstopu Slovenije v OECD DAC je sicer potekal posebni medsebojni pregled, ki pa je mehkejši, manj poglobljen in ocenjuje predvsem pripravljenost države. Letošnji medsebojni pregled OECD DAC je prvi redni pregled za Slovenijo, ki bo še vedno ponudil le splošno oceno sistema; v posebnem medsebojnem pregledu ob vstopu v OECD DAC namreč izhodiščne vrednosti niso merjene, pregled pa namreč vedno primerja stanje s tistim ob predhodnem pregledu. V procesu bodo pregledani osnovni okvirji delovanja mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije, predvsem institucionalni okvir, način delovanja, predvsem izvajanja bilateralne razvojne pomoči skupaj s procesom evalvacije, pregledovanja, spremljanja. Ker se sistem v Sloveniji še razvija in do sedaj

še ni bilo nobene zunanje ocene te vrste, bo proces zelo koristen za nadaljnji razvoj sistema mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije. Fazo oblikovanja politik smo že preverjali in vemo, da smo pri identifikaciji prioritet ter ciljev uspešni; strategije v okviru multilateralne razvojne pomoči so precej jasno določene, je pa veliko težje razvijati sistem bilateralne razvojne pomoči. Ta namreč ne pomeni le določitve pravega cilja, identifikacije ustrezne organizacije, donacije sredstev in spremljanja izvajanja; temveč v sklopu bilateralnega razvojnega sodelovanja vse te procese z vsemi podrobnostmi izvaja država, kar procesno gledano zahteva tudi občutno večja sredstva, kar je pomembno posebej z vidika omejenih razpoložljivih sredstev. Medsebojni pregled bo zagotovo ponudil priporočila na področju bilateralnega sodelovanja. Naslovil bo tudi nekatere druge vidike mednarodnega razvojnega sodelovanja, npr. konsolidacijo sredstev, kaj pomeni način izvajanja razvojnega sodelovanja Slovenije z vidika učinkovitosti pomoči (v smislu porabe sredstev), njene predvidljivosti in konstantnosti; zagotovo so to področja, kjer imamo v Sloveniji prostor za izboljšave. Medsebojni pregled predstavlja odlično izkušnjo za državo, da ji druge države članice OECD pomagajo na podlagi lastnih izkušenj izboljšati določene pomanjkljivosti. Vendar se moramo zavedati, da tudi OECD DAC še ni razširil univerzalnosti Agende 2030 in se medsebojni pregled osredotoča le na sistem mednarodnega razvojnega sodelovanja, preverja skladnost nacionalnih razvojnih politik s strategijo zunanje politike ter ostalih relevantnih dokumentov, nikakor pa se ne osredotoča na Agendo 2030. Kot izgleda, ta produkt še nekaj let ne bo dal rezultatov na področju Agende 2030 v širokem smislu, ampak le na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Ključna vizija razvoja Slovenije do leta 2050 je družba aktivnih državljanov z osrednjim ciljem vizije, da Slovenija do leta 2050 postane družba aktivnih državljanov, ki bodo kritično in tvorno sodelovali v vseh družbenih procesih. V letošnjem letu je Ministrstvo za javno upravo začelo s pripravo Strategije razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva. Poteka oblikovanje obeh strateških dokumentov v sinergiji? Kakšno vlogo nevladnih organizacij kot oblike sodelovanja državljanov pri upravljanju države

prepoznava Strategija razvoja Slovenije do leta 2030?

Vizija razvoja Slovenije do leta 2050 predstavlja, kakšna družba želimo biti danes in v prihodnosti, govori o kakovosti življenja državljanov, o zaupanju. Strategija razvoja Slovenije bo določila okvir uresničevanja vizije, podrejene področne strategije pa bodo posamezne cilje naslovile podrobneje. Želimo, da lastništvo nad posameznimi področji še naprej obdržijo resorna ministrstva in da procesi oblikovanj področnih strategij, vključno s Strategijo razvoja nevladnih organizacij, potekajo v sinergiji. V sklopu procesa oblikovanja Strategije razvoja Slovenije potekajo pogovori s predstavniki vladnega in nevladnega sektorja, strokovnjaki in praktiki, ki se osredotočajo na posamezna področja, na katerih naslovimo tudi vlogo posameznih sektorjev. Nevladni sektor je tukaj pomemben pri vzpostavljanju zaupanja in na področju družbenih inovacij, pa tudi pri številnih drugih konceptih.

Vodilo Agende 2030 za trajnostni razvoj in ciljev trajnostnega razvoja je, da globalni cilji ne smejo nikogar pustiti zadaj. Pri oblikovanju nove razvojne agende je civilna družba aktivno zagovarjala 10. cilj trajnostnega razvoja (odprava neenakosti med državami in znotraj le-teh), ki je presečni cilj in vpliva na implementacijo vseh ciljev. Kako bodo nova Strategija razvoja Slovenije 2030 in njeni izvedbeni dokumenti poskrbeli, da nikogar ne pustimo zadaj?

Strategija razvoja Slovenije se ukvarja z neenakostmi v družbi na nacionalni ravni, in sicer z neenakostmi na področju generacij, spola ter podnacionalne ravni. Posredno, vendar zelo obsežno, Strategija naslavlja tudi polje medkulturnosti, in sicer z vidika, kaj pomeni imeti utrjeno lastno identiteto, obenem pa biti odprt glede večkulturnosti. V Strategiji bodo naslovljene različne družbene osi – kako imeti raznolikost, dovoliti, da smo različni, pa vendarle zagotoviti, da nikogar ne pustimo zadaj kot družba. To bo na mnogih področjih zahtevalo redefinicijo našega družbenega dogovora, ker zunanji dejavniki ne omogočajo, da trajnostno nadaljujemo, kot živimo danes, in nikogar ne pustimo zadaj, kar pomeni, da bo vsak delček družbe moral sprejeti odgovornost. Slovenija seveda tudi ni edina država, ki se o tem pogovarja, saj tovrstne pogovore zahtevajo tako današnje kot prihodnje razmere. ■

Vključevanje otrok priseljencev v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Izobraževanje in šola kot polje izobraževalnih ter socializacijskih dejavnosti imata ključno vlogo pri vključevanju učencev priseljencev v novo okolje. Ravno v izobraževalnem procesu učenci priseljenci pridobijo znanja, veščine in stkejo medsebojne vezi, ki jih potrebujejo za vključitev v novo družbeno okolje. Pomembno je izpostaviti, da lahko države s svojimi politikami vključevanja otrok priseljencev¹ v izobraževalni sistem bistveno vplivajo na njihov uspeh v šoli in na integracijo v družbo.

O izobraževalnem sistemu v Sloveniji še ne moremo govoriti kot o multikulturnem izobraževanju, res pa je, da so v zadnjih letih v naši državi postavljeni nekateri temelji za razvoj tovrstnega izobraževanja zlasti od leta 2007, ko je bila sprejeta Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (RS),² pred tem že Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v RS (2004),³ kasneje še Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah (2009), dopolnjene kot Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole (2012)⁴ ter Kodeks medkulturnega dialoga za izobraževalce odraslih (2010).⁵

Ne glede na omenjeno se je že v preteklosti slovenski izobraževalni sistem izkazal za solidarnega, vključujočega in uspešnega pri sprejemanju tistih, ki so se k nam zatekli zaradi vojn na Balkanu. Po podatkih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je na dan 20. 9. 2016 v slovenskih osnovnih šolah iz t. i. begunskega vala vključenih 44 otrok proslincev ter otrok s statusom mednarodne zaščite, 37 oseb pa je vključenih v osnovno šolo za odrasle.

Systemska ureditev izobraževanja otrok priseljencev temelji na Smernicah za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole (2012), ki tudi vrtce zavezujejo k udeležanju načela »vključujočega pristopa pri uresničevanju pravic otrok priseljencev do izobraževanja za njihovo učinkovito vključitev in oblikovanje medkulturne družbe«, vendar je dodatna strokovna pomoč za poučevanje slovenščine predvidena le za šolajoče se otroke.

MIZŠ šolam, ki imajo vključene učence priseljence, v prvem in drugem letu šolanja nudi ure dodatne strokovne pomoči pri učenju slovenščine.⁶ Ob zagotavljanju sredstev za učenje slovenščine MIZŠ za priseljene učence omogoča in podpira izvajanje pouka maternih jezikov ter kultur.⁷ Leta 2008 je bila v Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli⁸ vključena določba, ki dopušča možnost prilagajanja ocenjevanja za učence priseljence. Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih

materni jezik ni slovenski in se prvič vključijo v osnovno šolo v RS v 6. in 9. razredu, opravljajo v tem šolskem letu nacionalno preverjanje znanja prostovoljno.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva⁹ določa dolžnost organiziranja tečaja slovenščine za dijake, ki zaradi neznanja oziroma pomanjkljivega znanja slovenskega jezika potrebujejo in si želijo pomoč, pri čemer upošteva strokovne ocene učitelja o stopnji njihovega znanja ter razumevanja slovenskega jezika. Za dijake šola organizira tečaj samo za prvi dve leti njihovega izobraževanja v RS.

Glede na posebno dimenzijo **vključevanja otrok proslincev za mednarodno zaščito in otrok z mednarodno zaščito**, ki jim je primarno potrebno zagotoviti osnovne življenjske potrebe, ter glede na dejstvo, da ti otroci izhajajo iz neslovensko govorečih področij, ki predstavljajo zahtevnejšo dimenzijo učenja slovenskega jezika, MIZŠ priporoča dvostopenjski model vključevanja. Vključevanje razdelimo na dve obdobji, t. i. UVAJALNICO in NADALJEVALNICO. Pred vključitvijo v redni pouk se za omenjene otroke organizira uvajalnico, ki poteka strnjeno v trajanju 20 ur, po končani uvajalnici se otroci vključijo k rednemu pouku, pri čemer jim pripada dodatna strokovna pomoč pri učenju slovenščine, priporočena je strnjena oblika izvajanja (nadaljevalnica). Po zaključku uvajalnice je učenec vključen v **NADALJEVALNICO**, v kateri je v obdobju **dveh**

1 Z izrazom »otrok priseljencev« označujemo otroke v vrtcih ter učence in dijake v osnovnih in srednjih šolah.

2 Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Pridobljeno 10. 2. 2012, s www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/projekti/Strategija_vkljucjevanje_migrantov.doc.

3 Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji. (2004). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije. Pridobljeno 16. 5. 2012, s www.mizks.gov.si/si/solstvo/razvoj_solstva/projekti/enake_moznosti/#c842.

4 Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole. (2012). Ljubljana: Zavod za šolstvo. Pridobljeno 5. 6. 2013, s www.zrss.si/pdf/220213081123_smernice_za_vkljucjevanje_otrok_priseljencev_dopolnjene_2012_ss-si_25_10_2012.pdf.

5 Vrečer, N., Kucler, S. B. (2010). Kodeks medkulturnega dialoga za izobraževalce odraslih. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.

6 81. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

7 Že več let se v nekaterih osnovnih šolah za priseljene učence izvaja pouk albanščine, bosanščine, finščine, hrvaščine, makedonščine, nemščine, nizozemščine, srbsščine, ruščine in ukrajinščine.

8 Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli. Uradni list RS, št. 52/2013.

9 16. člen pravilnika. Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva. Uradni list RS, št. 62/10 in 99/10.

šolskih let deležen dodatne podpore, saj program vključuje dejavnosti, ki mu jih ponujata tako šola kot lokalno okolje (učenje slovenščine kot drugega jezika, učna pomoč, individualni programi za učenca, prilagoditve metod in oblik dela pri poučevanju ter prilagoditve ocenjevanja med šolskim letom, podpora pri vključevanju v interesne dejavnosti v šoli in izven nje, različne počitniške priložnosti in aktivnosti v lokalnem okolju, nadaljevalni tečajji jezika ter podpora pri organizaciji dopolnilnega pouka maternih jezikov in kulture otrok priseljencev).

Poleg omenjenega modela je MIZŠ v luči prihoda posebej ranljivih skupin pripravilo naslednje ukrepe:

- priprava priporočil za šole in vzpostavitve posebne spletne strani za vodstva šol, učitelje, starše ter zainteresirano javnost;
- pripravljen in sprejet je izobraževalni program Opismenjevanje v slovenščini za odrasle govorce drugih jezikov (z dodatkom za mladoletnike – prosilce za mednarodno zaščito, stare od 15–18 let), ki omogoča ustrežnejšo vključitev v program osnovne šole za odrasle;
- objava gradiv za učenje in poučevanje slovenščine kot drugega jezika;
- objavljen je razpis »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«, ki bo preko programov profesionalnega usposabljanja deloval v smeri opolnomočenja strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje otrok, učencev, dijakov in študentov priseljencev ter otrok večinske kulture;

- predstavniki MIZŠ sodelujejo v koordinacijski skupini za reševanje t. i. begunske problematike, ki jo vodijo predstavniki Ministrstva za notranje zadeve (MNZ);
- redno se sestaja Posvetovalna skupina za obravnavo vprašanj v zvezi z vključitvijo priseljencev in otrok prosilcev za mednarodno zaščito v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem;
- MIZŠ aktivno sodeluje pri nameščanju mladoletnikov brez spremstva v dijaške domove v sodelovanju z MNZ in Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- sprejeta sta dokumenta Oblike in vsebine strokovnega dela z mladoletniki brez spremstva v dijaškem domu ter Protokol in postopkovnik bivanja mladoletnikov brez spremstva v dijaških domovih;
- v zaključni fazi je Protokol vrednotenja izobraževanja mladostnikov brez listin o doseženi izobrazbeni ravni kot vstopni pogoj za vpis v srednjo šolo;
- MIZŠ aktivno sodeluje na različnih posvetih in konferencah na nacionalni in mednarodni ravni.

RS je v zadnjem obdobju naredila precej korakov v izobraževanju in vključevanju otrok priseljencev v vzgojo in izobraževanje, ki jih je potrebno oblikovati v sistemsko, koherentno celoto. Delujemo v smeri nadgradnje obstoječih rešitev na polju vključevanja priseljencev, zagotavljanja sredstev za prenos že nastalih vsebin in gradiv ter njihovo vključitev v nadaljnji proces izobraževanja, saj je to nujno za uspešno izvajanje in nadaljevanje že narejenega.

Znanje je namreč najmočnejše orožje proti stereotipom, spodbujanje multikulturalnosti v šolah in v izobraževanju ter usposabljanju bodočih učiteljev pa nedvomno spodbuja kritično mišljenje in antiteze pred sodkom. V času globalizacije in demografskih sprememb multikulturno izobraževanje ponuja poti, kako izboljšati učne dosežke in obogatiti kurikulum za vse učence.

Učitelje je potrebno praktično intenzivneje usposabljanje za poučevalne strategije, ki bodo ustrezale različnim učencem, vzgojni koncept pa je potrebno oblikovati glede na značilnosti in potrebe multikulture družbe, temelječe na principih pravičnosti in kulturne tolerance.

Ozaveščanje o pomembnosti upoštevanja ustreznega vključevanja v kontekstu multikulturalnosti ne le novopriseljenih otrok, temveč tudi otrok naslednjih generacij priseljencev, skrbi za čimprejšnjo osvojitve slovenskega jezika ter hkratnem poudarku ohranjanja maternega jezika, ob upoštevanju načela demokracije, pravne države in človekovih pravic, je osnova za uspešno vključevanje učencev priseljencev v slovensko družbo. ■

»Multikulturalnost plemeniti in omogoča sobivanje v različnosti brez občutka ogroženosti«

Intervju z Goranom Popovićem, ravnateljem Osnovne šole Livada

Ljubljana, 3. oktober 2016

Foto: OS Livada

Osnovna šola Livada je v slovenskem prostoru posebnost zaradi pestrosti učencev: več kot 90 odstotkov učencev je namreč druge etnične ali narodnostne pripadnosti. Šolo vodite že od leta 2011. Kakšne so vaše izkušnje z vključevanjem begunskih otrok in mladoletnih prosilcev za azil?

Zagotovo je naša šola posebnost z vidika narodnostne in etnične pripadnosti učencev: od 295 učencev, vpisanih v našo šolo (če ne štejemo učencev francoske zasebne šole, ki jo obiskuje nekaj manj kot 100 učencev), je na naši šoli 154 učencev s slovenskim državljanstvom, torej je polovica učencev migrantov z začasnim prebivališčem v Sloveniji ali v postopku pridobivanja mednarodne zaščite. Od 150 učencev – migrantov – je trenutno 14 učencev prosilcev za mednarodno zaščito, ki so nastanjeni v azilnem domu. Do konca lanskega šolskega leta smo imeli 28 učencev – prosilcev za azil, vendar jih je 14 zapustilo Slovenijo. Več kot 90 odstotkov učencev ima migrantsko ozadje.

Kljub temu da pred letom 2011 nisem bil zaposlen na tej šoli – pred nastopom rav-

nateljske funkcije sem desetletje delal kot vzgojitelj v vzgojnem zavodu z mladostniki z vedenjskimi težavami, pred tem pa tudi v osnovni šoli kot učitelj razrednega pouka – zgodovino šole dobro poznam. Ob ustanovitvi naše šole sredi 90. let prejšnjega stoletja je bila približno polovica učencev iz slovenskih družin, polovica pa iz družin drugih narodnosti. Konflikti vojne v nekdanji Jugoslaviji so se žal prenesli med družine in tudi med naše učence, kar je pomenilo porast medetničnih ter mednacionalnih konfliktov na šoli, v nekaterih je celo posredovala policija. Resorno ministrstvo je zaradi porasta težav na šoli razmišljalo o zaprtju šole, zaradi česar so številne slovenske družine svoje otroke prepisale v druge šole in se je število učencev šole prepolovilo, kar nekaj let med učenci ni bilo nobenega slovenske narodnosti. Kolektiv šole si je prizadeval spremeniti podobo »geto šole«, ki ne zagotavlja kakovostne izobrazbe, in mislim, da smo v zadnjih letih zelo napredovali. Pri izboljšanju podobe šole nam je pomagala prisotnost francoske šole z učenci iz pretežno dobro

situiranih družin. Od nastopa funkcije je bila moja vizija, da se ni potrebno zapirati v naše okvirje, ampak moramo pokazati naše prednosti. V zadnjih letih se je število primerov medetničnih konfliktov občutno umirilo, kar razumem kot našo prednost sobivanja kljub različnosti. Različnost, spoštovanje, strpnost in enakopravnost smo začeli negovati, kar kažejo tudi naše kulturno zelo pestre prireditve. Izboljšalo se je tudi počutje učencev na naši šoli. Zanimariti ne gre sporočila, da sem bil na funkcijo ravnatelja imenovan priseljenc, kar je pomenilo, da država ponudi priložnost priseljencem, da izkoristijo svoje potenciale; glede na narodnostno ozadje učencev naše šole – pretežno iz držav nekdanje Jugoslavije – pa je olajšalo tudi stik s starši otrok in jim predstavljalo spodbudo za dodatno motivacijo otrok, kar zadnja leta prinaša rezultate.

V času begunske krize, ko smo v izobraževalni program vpisali kar 28 prosilcev za mednarodno zaščito, se je glede na specifične značilnosti naše šole okrepilo tudi sodelovanje z Ministrstvom za izobraževanje,

znanost in šport: imenovan sem bil za člana Posvetovalne skupine za obravnavo vprašanj v zvezi z vključitvijo priseljencev in otrok prosilcev za mednarodno zaščito v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Naše dolgoterne izkušnje so predstavljale osnovo načrtovanja politik in ukrepov na tem področju. Da so naše izkušnje dragocene, je pokazalo tudi dejstvo, da je bilo od 43 šoloobveznih otrok, ki so prosilci za azil, kar 28 učencev vpisanih na našo šolo in vključenih v redni pouk. Pri tem ne gre spregledati velike razlike med otroci iz sosednjih držav in iz držav, iz katerih so prihajali prosilci za azil zadnjega begunskega vala, ko je za šole predstavljal velik izziv naučiti jih druge slovnice, drugih znakov in druge smeri pisanja. Ministrstvo nam je takrat zelo prisluhnilo in odobrilo dodatne ure, da smo lahko učencem – prosilcem za azil – omogočali dodatno podporo.

Znanje slovenščine je zagotovo največji izziv pri vključevanju migrantskih otrok v izobraževalni proces. Kako v izobraževanje vključujete otroke, ki ne znajo slovensko? Kako premoščate razkorak med podajanjem znanja in krepitvijo znanja slovenskega jezika?

Model vključevanja priseljencev v redno izobraževanje in krepitve znanja slovenskega jezika smo gradili skozi leta. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport šolam, ki imajo v izobraževanje vključene migrantske otroke, omogoča ure za tujce, vendar le 3–4 ure na posameznega učenca (glede na število priznanih ur in število učencev – tujcev), kar je občutno premalo, učenje v veliki skupini pa je bistveno manj uspešno kot individualno delo. Naša rešitev je bila t. i. pripravljavnica – priseljenki otroci so pouk pričeli z uro slovenščine, ki smo jih zagotavljali iz t. i. ur za doprinos (proste dni v času šolskih počitnic oddelamo čez leto). Model smo skozi leta prilagajali. Trenutno imamo tri skupine priseljenkih otrok, za katere imamo organizirane tri t. i. pripravljavnice. V dve pripravljavnici, ki potekata vsak dan kot predura, je vključenih 28 učencev iz nekdanjih jugoslovanskih republik (gre predvsem za ekonomske priseljence in ne več begunce iz vojn v času razpada nekdanje Jugoslavije). Pripravljavnica sicer ne predstavlja del obveznega pouka, vendar je odziv učencev in staršev zelo pozitiven, saj se otroci brezplačno učijo slovenski jezik in hkrati kot predura ne moti rednega pouka. Z vpisom priseljencev iz begunskega vala je bilo jasno, da je

ena ura pripravljavnice premalo, zato pripravljavnica poteka vsak dan tri ure, kar kljub preduri pomeni, da učenci prvi dve uri niso vključeni v redni pouk. V pripravljavnici so učenci v starostno heterogeni skupini, vendar to ni moteče, saj je poudarek na učenju slovenščine, vsi pa imajo enako (ne)znanje in enako (ne)pismenost. Ta model omogoča, da so delno vseeno vključeni v redni pouk in v stiku s sovrstniki, kar predstavlja prednost z vidika socializacije. Šoloobvezni prosilci za azil so na našo šolo vpisani od marca, zaradi nižjega znanja slovenščine so pri pouku še vedno manj aktivni, vendar je opaziti napredek. Jezikovne ovire občasno premoščamo z angleškim jezikom, ki ga nekaj učencev – prosilcev za azil – govori odlično, naše učiteljice pa večinoma tudi.

Ste imeli zagotovljeno pomoč tolmačev, vsaj v začetnem obdobju?

Naše izpostavljanje javnosti je obrodilo sadove tudi v vzpostavljanju stikov s posamezniki z znanjem jezikov držav, iz katerih prihajajo priseljenci zadnjega begunskega vala. Kot prostovoljci so nam občasno na pomoč priskočili posamezniki z znanjem teh jezikov. Stik smo vzpostavili tudi s Pedagoško fakulteto in Filozofsko fakulteto ter pridobili pomoč študentk – prostovoljk. Pomoč posameznikov z znanjem jezikov naših učencev – prosilcev za azil – je bila zelo dobrodošla tudi pri vzpostavljanju stika s starši, ki smo jih obiskali v azilnem domu, in premoščanju predstav o kulturnih razlikah, s čimer smo pri starših naleteli na zelo dober odziv.

So učitelji deležni posebnih usposabljanj, da krepijo svoje kompetence za delo z migrantskimi otroki?

Za učitelje so organizirani številni seminarji na temo vključevanja priseljenkih otrok v izobraževanje, vendar ocenjujem, da učinek teh seminarjev ni zadosten. Naši učitelji se občasno pritožijo, da med formalnim izobraževanjem niso pridobili kompetenc dela v razredu z migrantskimi otroki, česar ne premostijo niti seminarji. Da ilustriram: v naših oddelkih je na primer polovica učencev rojenih v Sloveniji, od preostalih 12-ih učencev jih je 5–6 v Slovenijo prišlo v preteklem ali predpreteklem letu, torej so slovenski jezik že sprejeli, vendar imajo težave pri kompleksnejšem razumevanju; dva učenca sta se v izobraževanje vključila v preteklem letu in

prihajata iz držav nekdanje Jugoslavije; in eden do dva učenca sta prosilca za mednarodno zaščito ali begunca. Si predstavljate delo učiteljice, ki ima v razredu učence s štirimi različnimi stopnjami znanja slovenščine? Ostanete humanost, dobra volja, energija in naklonjenost.

Glede na specifično sestavo učencev ni presenetljivo, da se naša šola v rezultatih nacionalnega preverjanja znanja uvršča podpopovprečno. Leta smo bili zaradi tega potrti, danes pa se veselimo vsakega napredka, četudi za en odstotek. Zmožljivosti, da bi dosegli in presegli slovensko povprečje, nimamo – četudi se nekateri učenci naučijo slovenščino, izzivi pri razumevanju ostajajo, kar se kaže v tem, da se naši učenci praviloma slabše izkažejo pri besedilnih nalogah. Vendar naše delo ocenjujemo z bolj dolgoročnim pogledom: s socializacijo in vključitvijo v družbo jim omogočimo izhodišče za nadaljnje izobraževanje in zaposlitev; jutri bodo davkoplačevalci te države in ne koristniki storitev. Posledično naših prizadevanj ni mogoče vrednotiti v danem trenutku, ampak bodo rezultati vidni šele čez leta.

S povečanim prihodom beguncev in migrantov v Slovenijo v preteklem letu ter posledičnim povečanjem števila prosilcev za azil in oseb z mednarodno zaščito je tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport okrepilo svoja prizadevanja pri urejanju vključevanja priseljenkih otrok v izobraževanje, med drugim so razvili dvostopenjski model vključevanja priseljenkih otrok v izobraževanje; omenili ste, da ste sodelovanje z Ministrstvom okrepili. Kakšen je vaš model vključevanja priseljenkih otrok v izobraževalni proces?

Naš dvostopenjski model vključevanja priseljenkih otrok se razlikuje od evropskih dvostopenjskih modelov, ki po navadi predstavljajo vzporedno izobraževalno linijo, pri nas pa učence vključujemo tudi v redni program, kar bi lahko opredelili kot postopni dvostopenjski model, ki se zlije v enostopenjski model. Naše metode dela so tudi na evropski ravni prepoznane kot izjemno kakovostne. Oblikovanje modela vključevanja priseljenkih otrok v izobraževanje in prilagajanje pouka učencem poteka na ravni šole, na naši šoli v obliki t. i. pripravljavnice. Ta razpršenost načina dela s priseljenkimi otroki lahko traja dve leti, kar pomeni, da lahko učenec dve leti napreduje v višji ra-

zred brez ocen. Želel bi izpostaviti nedorečene zadeve, na primer vključevanje učencev v tretjo triado, saj pomeni napredovanje v višji razred brez ocen, da učenec ne pridobi točk za vpis v srednješolsko izobraževanje. Pri nas to odločitev zato prepustimo staršem in jim pojasnimo možnosti. Še največji problem predstavlja vpis učenca v 9. razred, ki mora, če želi nadaljevati izobraževanje v srednješolskem programu, ocene pridobiti kljub možnosti, da je prvi dve leti po vključitvi v izobraževanje neocenjen.

Prizadevanja Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport na področju vključevanja priseljenskih otrok v izobraževanje vsekakor ocenjujem kot pozitivna, spodbudili so dolgoročne procese, ki bodo rezultate – krepitev sistema vključevanja priseljenskih otrok – pokazali čez čas. V času begunskega vala je bilo Ministrstvo odzivno in je znalo prisluhniti tako našim potrebam kot tudi našim izkušnjam. Menim, da so pomanjkljivosti občutno večje na drugih ministrstvih, posebej problematični so dolgotrajni postopki pridobivanja statusa mednarodne zaščite, kar ohromi tudi naše delo. V izobraževalnem procesu se trudimo motivirati učence – prosilce za azil, kar je težko brez podpore družine, ki zaradi dolgotrajnosti postopkov v Sloveniji ne vidi prihodnosti (na šolo smo imeli vpisane otroke družine, ki je na odločbo o priznanju statusa mednarodne zaščite čakala skoraj štiri leta). Odločiti se moramo, ali želimo te družine oz. te otroke obdržati v Sloveniji in jim omogočiti vključevanje v družbo ali je Slovenija zanje le čakalnica.

Četudi se izobraževalna politika rada pohvali s pestrostjo učencev na vaši šoli, se zdi, da učence z begunsko in migrantsko izkušnjo koncentrirajo na eni šoli. Ali niso s tem ostale šole dejansko na slabšem, ker imajo manj možnosti razviti znanja, veščine, modele in pristope za vključevanje učencev z begunsko ter migrantsko izkušnjo?

Menim, da naše izkušnje vključevanja priseljenskih otrok predstavljajo le prednost, posledično pa pomenijo tudi večjo podporo ministrstva, kar je sreča v nesreči, saj smo kot šola z učenci pretežno drugih etničnih in narodnostnih pripadnosti namreč še vedno izolirani. Še vedno se srečujemo s predsodki nekaterih slovenskih družin, ki otrok ne želijo vpisati na našo šolo z odličnimi pogoji učenja, šola je tudi prenovljena in ima v celoti slovenski učiteljski kader. Nam v prid

govori dejstvo, da starši učencev ne izpisujejo, poleg kakovostnega izobraževanja učenci pridobijo še širši pogled na svet.

Aprila ste se udeležili konference o vključevanju otrok priseljencev v Stockholmu na Švedskem, kjer ste predstavili delovne Osnovne šole Livada. Bi lahko izpostavili primere dobrih praks vključevanja otrok priseljencev v izobraževanje iz tujine, ki bi morda bili zanimivi za prilagoditev in uvedbo v slovenski model?

Na konferenci na Švedskem smo predstavili naš model vključevanja priseljencev v izobraževanje in udeleženci konference so se strinjali, da je ta kombinacija učenja slovenskega jezika in vključitve v redni pouk primer dobre prakse. Na primer na Švedskem imajo klasičen dvostopenjski model – posebno prilagojen program za begunce, tako na ravni osnovnošolskega kot tudi srednješolskega izobraževanja. Ko priseljenci zaključijo srednješolski program, pridobijo kvalifikacijo pomočnika pomočnika določenega poklica. V Nemčiji so priseljenci najprej vključeni v najmanj eno- do dvoletni program intenzivnega učenja nemškega jezika, ki poteka v dislociranih enotah, kar je s stališča učenja jezika morda dobro, vendar se skupine homogenizirajo, ko so vključeni v redno izobraževanje, pa se soočajo z vsemi izzivi socializacije in so še vedno videni kot tuji – kljub boljšemu znanju jezika.

Od različnih modelov, ki smo jih spoznali, kot zelo uporabno idejo ocenjujem avstrijski model mobilnih ekip učiteljev, pedagogov, socialnih delavcev, ki posredujejo specifična znanja šolam in se vključujejo v delo šol s podajanjem predlogov. V podobni vlogi sem se znašel, ko je bilo lani nekaj učencev nameščenih v izpostavo azilnega doma v Logatcu. Z obema osnovnima šolama iz Logatca smo bili v stikih, predstavili smo jim naše izkušnje in izzive pri vključevanju priseljenskih otrok v izobraževalni proces. Prenos znanja in izkušenj je zagotovo primer dobre prakse. Tudi v primerjavi z ostalimi evropskimi državami ne bi rekel, da zaostajamo, vsekakor smo na dobri poti, posebej pri iskanju kreativnih rešitev za izzive.

Pred leti ste v intervjuju za časnik Delo izpostavili dilemo multikulturalizma v Sloveniji (pa tudi izven naših meja): načelno ga le redkokdo zanika kot vrednoto, izzive imamo pri njegovem uresničevanju v našem vsak-

danjku. V javni razpravi so se ta vprašanja z zadnjim begunskim in migrantskim valom okrepila. S katerimi izzivi multikulturalizma se vi srečujete pri svojem delu?

Izzivov je veliko, saj je Slovenija precej zaprta država oz. družba do tujcev in do drugačnosti. Nepovabljenega gosta se nihče ne razveseli, vendar se morajo države soočiti z nepričakovanim številom migrantov. Moj moto je, da bodimo pragmatični: če smo do njih negativno nastrojeni, to ne koristi nikomur, zato jih sprejmimo z dobrodošlico, kar pripomore k njihovem vključevanju v družbo, pa tudi k njihovem doprinosu družbi. Strah pred neznanim je razumljiv, vendar nas multikulturalnost le oplemeniti in nam omogoči, da sobivamo v različnosti brez občutka ogroženosti. Dajmo jim priložnost, da postanejo naši someščani, naši sodržavljeni.

Multikulturalnost prinaša tudi tveganje medetničnega nasilja, ki ga je zaznali tudi na šolah. Kako ste se z izzivi spoprijeli na vaši šoli?

Kljub številnim težavam pri upravljanju medetničnih konfliktov na šoli v preteklosti so ti ob številnih naših prizadevanjih izzveneli. Velik poudarek namenjamo spoznavanju različnih kultur in krepitevi spoštovanja različnosti, s čimer se zmanjšujejo nestrpnosti.

Nevladne organizacije si že vrsto let prizadevamo za sistemsko ureditev globalnega učenja oz. učenja za globalno uravnoteženo sobivanje in vključitev v formalno izobraževanje. Kako krepiti kulturo spoštovanja različnosti v izobraževalnem procesu?

Menim, da so ključni čezmejni stiki in izkušnje. Z Evropsko unijo in odpiranjem meja so se priložnosti občutno okrepile. Naša šola je dve leti sodelovala v projektu na temo globalnega učenja s ciljem prenosa izkušenj in primerov dobrih praks. Tesno sodelujemo z Madžarsko in organiziramo redne izmenjave učencev, v sodelovanje smo vključili tudi Slovake. Stiki in izmenjava izkušenj pripomorejo k boljšemu poznavanju. Nedvomno je boljše enkrat doživeti, kot stokrat slišati. ■

Projekti nevladnih organizacij na področju globalnega učenja

Foto: Amnesty International Slovenije

Dekleta v zavetišču v Burkina Fasu, kamor so se zatekle pred prisilnimi porokami, prebirajo solidarnostna sporočila, ki so jim jih poslali ljudje s celega sveta, tudi številni mladi iz Slovenije.

Foto: ADRA Slovenija

Do trajnostnih ciljev preko delavnic globalnega učenja

✎ **TINA LETIČ**, HUMANITARNO DRUŠTVO ADRA SLOVENIJA

Napišite pismo – lahko rešite življenje!

✎ **ANA ČEMAŽAR**, AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJE

Annie je stara 10 let in želi postati medicinska sestra. Je kot drugi otroci v Malaviju – le da je njeno življenje ogroženo zaradi ljudi, ki hočejo prodati dele njenega telesa. Zakaj? Ker je bila rojena z albinizmom. Nekateri verjamejo, da imajo telesa ljudi z albinizmom čudežno moč. V Malaviju je skoraj 10.000 ljudi z albinizmom, napadi nanje pa so vedno pogostejši. Ne le kriminalci, tudi njihovi družinski člani namreč verjamejo, da so »zlato«, ki ga lahko ukradejo in prodajo. Annie in ostale ljudi z albinizmom mora zaščititi ustrezen zakon.

Zato bomo novembra in decembra zanje pisali na tradicionalnem maratonu pisanja apelov Pišem za pravice. Vsako leto po vsem svetu na tisoče ljudi na ulicah, v šolah, knjižnicah, barih ali doma piše pisma, e-sporočila, »twite« in podpisuje peticije za ljudi, ki so v nevarnosti ali se jim godi krivica. Tako izvajajo pritisk na oblasti, voditelje in odločevalce, da kršitve odpravijo, pa tudi izražajo naklonjenost ter podporo žrtvam kršitev človekovih pravic in njihovim družinam.

In kaj se zgodi potem? Lani je bilo napisanih več kot 3,7 milijona pisem, ki so prinesla številne pozitivne spremembe. Med drugim so se oblasti v Burkina Fasu »po prejemu pisem in sporočil ljudi z vsega sveta« odločile prepovedati prisilne in zgodnje poroke deklet.

Letos se bomo med drugim zavzeli še za staroselce v Kanadi in Peruju, ki jim grozi izguba zemlje zaradi gradnje jezua oz. rudnika zlata. Pisma bodo pisali na približno 50-ih šolah po Sloveniji, dogodka pa se lahko pridruži vsak – tako da podpiše spletno peticijo ali organizira svoj (zasebni ali javni) dogodek pisanja apelov. Vse informacije so na voljo na www.amnesty.si/pisem-za-pravice-maraton in maraton@amnesty.si, pomagamo pa tudi z nasveti in brezplačnimi gradivi za izvedbo dogodka. ■

Humanitarno društvo ADRA Slovenija preko delavnic globalnega učenja mladim predstavlja cilje trajnostnega razvoja.

Delavnica Pot do čiste vode – vir našega zdravja: Med delavnico otroci spoznajo 6. cilj trajnostnega razvoja (čista voda in sanitarna ureditev). Otroci se postavijo v vlogo eko-agentov, ki poskušajo Zemljo rešiti pred onesnaženjem in ljudem zagotoviti dostop do čiste pitne vode. Skozi delavnico spoznajo, kaj vse vpliva na onesnaženost vode, kaj lahko sami storijo, da bi preprečili onesnaženje, vključno z recikliranjem odpadkov, naučijo se, kaj vse lahko izdelamo iz recikliranih odpadkov in s kakšnimi izzivi se soočajo njihovi sovrstniki. Raziskujejo so tudi vzroke za onemogočen dostop do čiste pitne vode.

Delavnica Nepravilna dirka: Na delavnici globalnega učenja z naslovom Nepoštena dirka do zdravja se otroci seznanijo z dejavniki, ki vplivajo na dobro zdravje, in pomenom ustrezne sanitarne ureditve pri doseganju dobrega zdravja ter splošnega dobrega počutja. Mladi kot predstavniki različnih držav tekmujejo do dobrega zdravja in spoznajo, da tekma ni poštena, saj na izid vpliva mnogo dejavnikov. V dirki za zdravje so na koncu nekatere države v veliki prednosti. Tako otroci skozi delavnico spoznajo tudi izzive, s katerimi se na poti do dobrega zdravja soočajo njihovi vrstniki po svetu.

Več informacij na www.adra.si. ■

GLOBALNO UČENJE **prěsegãmo vzorce**

Humanitas – več kot 15 let globalnega učenja in številne dobre prakse

✍ **TINA TRDIN, DRUŠTVO HUMANITAS**

Globalizacija, podnebne spremembe, degradacija okolja, migracije ... To in še mnogo več so izzivi današnje družbe, na katere se s pomočjo pristopa globalnega učenja nadvse uspešno odziva tudi Humanitas. V obdobju petnajstih let smo razvili številne metode, organizirali številne dogodke, ozaveščali javnost in zagotovo dosegli pri ljudeh tudi marsikatero spremembo v dojemanju sveta, v katerem živimo, kot soodvisnega, medsebojno povezanega, kjer smo vsi del problema in del rešitve.

Naše metode globalnega učenja v razredih uporabljajo številni učitelji in učiteljice ter ostali pedagoški delavci in delavke. Na mednarodni ravni smo v lanskem letu v okviru projekta »SAME WORLD, enak svet za vse ljudi!« razvili digitalni priročnik¹ za vnos globalne dimenzije v šole. Priročnik z učnimi poglavji in številnimi aktivnostmi ter metodami globalnega učenja je na voljo v številnih evropskih jezikih, tako v slovenščini kot tudi v angleščini, in je dostopen uporabnikom po celem svetu.

Razvili smo **smernice za zagotavljanje kakovosti globalnega učenja prek delavnic na šolah** (oblikovali smo jih glede na naše dosedanje izkušnje), ki predstavljajo splošen okvir, kako lahko s vzpostavitvijo varnega, vključujočega in kritičnega učnega okolja olajšamo učni proces. Koristne so za vse učitelje in mladinske delavce, ki želijo v učni proces vnesti globalno dimenzijo. Skupaj z učitelji smo v procesu pregledovanja učnih načrtov in priprave predlogov za **uporabo metod globalnega učenja v povezavi s številnimi učnimi cilji**.

Že več kot deset let predstavnik Humanitasa zastopa platformo **SLOGA na mednarodni ravni** – v okviru Evropskega združenja nevladnih organizacij za pomoč in razvoj (*European NGO Confederation for Relief and Development* – CONCORD) trenutno v delovni skupini **HUB 4** – globalno učenje in vključevanje civilne družbe. Cilj mednarodne skupine predstavnikov nevladnih organizacij iz evropskih držav je zagovorništvo, evalvacija, raziskave, prenos dobrih praks s področja globalnega učenja na mednarodni ravni. **Na nacionalni ravni** pa organizacije delujemo v okviru delovne skupine za globalno učenje platforme SLOGA.

V letošnjem letu smo nadgradili naše dolgoletne izkušnje izvajanja delavnic po šolah in pripravili razširjeno ponudbo **daljših modulov za šole**, saj menimo, da se ključnih sprememb ne da doseči v kratkem času in v kratkih delavnicah. Proces vedenjskih sprememb pri posamezniku je možno doseči le skozi daljšo in pogo-

bljeno analizo sveta, v katerem živimo, spodbujanjem občutenja sveta ter motivacijo za lastno aktivacijo, ki pripelje do pozitivnih sprememb. Novost so **proakcijske delavnice**, pri katerih mladi v zadnjem delu poglobljeno razmišljajo o tem, kako prenesti naučeno in razumljeno v lokalno okolje, v šolo, v družbo. Skupaj pripravimo ideje akcij, projektov in aktivnosti, ki bodo zagotovile razširjevalni učinek osvojenega znanja ter občutkov po delavnici in tako mlade spodbudimo h konkretnim dejanjem, s katerimi bodo prispevali k pozitivnim spremembam v družbi.

Dobra praksa letošnjega leta je zagotovo tudi **gledališka igra Skozi oči begunca**. Potujoča izkustvena gledališka igra daje izkušnjo, priložnost podoživeti občutke, stiske, kršitve pravic ljudi na begu. To lahko prepričanja udeležencev obrne na glavo in jih postavi pod vprašaj. Po koncu predstave sledi voden pogovor, s pomočjo katerega ozavestimo doživete občutke in spoznanja ter naredimo korak naprej. V pripravo in izvedbo gledališke igre so vključeni tudi ljudje z migrantskim ter begunskim ozadjem.

Letno organiziramo **seminarje za učitelje**, ki jih zanima globalno učenje. Že drugo leto zapored pa organiziramo tudi **nacionalno konferenco globalnega učenja**, ki združi številne pedagoge, odločevalce, posameznike, ki jih zanimajo novosti na področju globalnega učenja. V letošnjem letu dogodek organiziramo skupaj z drugimi nevladnimi organizacijami v okviru projekta Konzorcij NVO: Z globalnim učenjem do globalnih ciljev.

Globalno učenje širimo tudi v neformalni sektor: delavnice izvajamo tudi v mladinskih centrih, v triletnem mednarodnem projektu »Skavtinje in skavti razmišljamo globalno!« pa usposabljam tudi skavtinje in skavte, ki bodo postali trenerji globalnega učenja ter večšine prenesli v svoje nacionalne in lokalne strukture.

V letošnjem letu začinjamo petletno **sodelovanje s Pedagoškim inštitutom in Znanstvenoraziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU)** na projektu »Le z drugimi smo«, v okviru katerega bomo usposabljali pedagoške delavke in delavce tudi o vsebinah s področja globalnega učenja ter aktivnega državljanstva. Projekt je pomemben zlasti z vidika nove Agende 2030 za trajnostni razvoj in ciljev trajnostnega razvoja, ki jih ne bo mogoče uresničiti brez aktivnega vključevanja različnih deležnikov.

Želite izvedeti več o naših projektih, pobudah, globalnem učenju, gradivih, ponudbi delavnic in možnostih sodelovanja z nami? **Obiščite nas na:** www.humanitas.si ali kontaktirajte na info@humanitas.si. ■

¹Priročnik je dostopen na: <http://edu-kit.sameworld.eu/>.

Foto: Inštitut za trajnostni razvoj

Otvoritev vrta na strehi Srednje trgovske šole v Ljubljani – javni dogodek EAThink.

Jej lokalno, misli globalno!

✍ DR. ANAMARIJA SLABE, INŠTITUT ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Pod tem motom na Inštitutu za trajnostni razvoj že drugo leto povežemo svoj program Šolski ekovrtovi s temami globalnega učenja v okviru **evropskega projekta EAThink2015**. Cilj in namen programa Šolski ekovrtovi, ki ga izvajamo že od leta 2011, smo tako nadgradili še s cilji globalnega učenja. Oboji se odlično dopolnjujejo! Prepričani smo, da se bodo mlade generacije le s takšnimi znanji sposobne uspešno soočiti z izzivi globaliziranega sveta.

Šolam v okviru projekta ponujamo sodelovanje v vrsti različnih dejavnosti: izvedbo delavnic globalnega učenja na šolah (v sodelovanju z društvom Humanitas), obiske lokalnih ekokmetij, pomoč pri organiziranju »globalnih« in »vrtnih« dogodkov za širšo javnost, spodbude za šolske ekovrtove v povezavi z globalnim učenjem idr. V obdobju 2016–2017 bomo kar 100 šolam pomagali vzpostaviti ali nadgraditi šolske ekovrtove s strokovnim usposabljanjem na delavnicah za učitelje in celo s sofinanciranjem ekovrtnarskih materialov.

V letošnjem letu pripravljamo še dve pomembni dejavnosti. Prva bo razstava »Hrana v oblaku«, s katero bomo globalno učenje in šolske ekovrtove približali obiskovalcem sejma Narava-Zdravje (24.–27. november v Ljubljani). Srednjim in osnovnim šolam bomo nudili voden ogled razstave, ki bo posvečena desetim temam globalnih razvojnih ciljev ter kmetijstva/prehrane. V času sejma bomo organizirali tudi nacionalni seminar za učitelje – mentorje, ki sodelujejo v projektu EAThink, in več javnih predavanj oziroma delavnic.

Druga dejavnost je video natečaj za dijake in učence zadnjih razredov osnovne šole. Na natečaju bomo izbrali najboljši 20-sekundni video na izbrane teme (šolsko ekovrtnarjenje, prehranska varnost, zavržena hrana in/ali kritična potrošnja). Izbrani video bo deležen profesionalne produkcije in sodelovanja na natečaju na evropski ravni.

Na polovici projekta lahko rečemo, da smo zelo zadovoljni z odzivom šol. Pri tem gotovo pomaga dejstvo, da veliko šol že dobro pozna program Šolski ekovrtovi in da je njihova povezava z globalnim učenjem zelo »naravna«. Tudi za nas je vstop na to področje izkušnja, ki jo želimo nadaljevati in še poglobiti. ■

Foto: Mirovni inštitut

Delavnice o sovražnem govoru in migracijah

✍ MAJA LADIĆ, MIROVNI INŠTITUT

Delavnico smo začeli izvajati kot odziv na potrebe po izobraževanju in ozaveščanju mladih, zlasti srednješolk ter srednješolcev, o sovražnem govoru, ki je v zadnjem času uperjen predvsem proti migrantom in migrantkam. Kot kažejo rezultati naših preteklih in aktualnih projektov (Z (od)govorom nad sovražni govor, e-EAV, RAGE, *Light-on*), je sovražni govor postal »normalni« del javnih razprav. Zaznamo ga lahko v različnih medijih – tudi tradicionalnih, vendar smo največji porast zaznali na spletu, kjer so še posebej aktivni mladi. Od bolj množičnih migracij čez ozemlje Slovenije v obdobju od septembra 2015 do marca 2016 so med najpogostejšimi tarčami sovražnega govora migranti in migrantke.

Na Mirovnem inštitutu se s področji migracij, azilnih politik, človekovih pravic, diskriminacije, neenakosti in razvojnega sodelovanja ukvarjamo že vrsto let. Razumevanje vseh teh področij, hkrati pa tudi razumevanje, da so vsa ta področja izjemno prepletena, se nam zdi ključno za bolj odprto, vključujočo in spoštljivo družbo. Tako smo oblikovali delavnico globalnega učenja s poudarkom na migracijah, begunstvu in sovražnem govoru (poudarek delavnice se lahko prilagodi željam šole oziroma aktualnim situacijam v svetu), ki je namenjena predvsem dijakinjam in dijaku srednjih šol.

Z delavnico naslovimo predvsem tri cilje trajnostnega razvoja, in sicer 1. (revščina), 8. (dostojno delo) in 10. (neenakosti). Prvi del delavnice obsega uvod in predstavitev s pomočjo elektronskih priložnic (teme: globalno učenje, migracije, begunci, zgodovina, vpetost vsakega posameznika v globalni kontekst). Sledi delo na konkretnih primerih sovražnega govora v majhnih skupinah (poudarek na sovražnem govoru v povezavi z migracijami in begunci). V drugem delu delavnice uporabimo metode žive knjižnice, in sicer imajo dijakinje ter dijaki možnost pogovora z osebo, ki ima migrantsko oz. begunsko izkušnjo (najverjetneje je gost prosilec za azil v Sloveniji). Uvodoma oseba predstavi svojo zgodbo, opiše situacijo v državi, iz katere prihaja, spregovori o razmerah, v katerih je živela, o razlogih za odhod iz svoje države, o potovanju do Slovenije, težavah, s katerimi se je soočala na poti, o situaciji danes in življenju npr. prosilca za azil v Sloveniji.

Dijakinje in dijaki spoznavajo migrantsko pot konkretne osebe, se soočajo z vzroki ter posledicami migracij, spoznavajo medkulturne razlike in stereotipe ter reflektirajo pomen medkulturnega dialoga pri gradnji strpne in solidarne družbe. Ključni cilj delavnice je večja usposobljenost dijakinj in dijakov za prepoznavanje sovražnega govora ter njegovo umeščanje v širše kontekste migracij, človekovih pravic in medkulturnega dialoga.

Za več informacij se obrnite na www.mirovni-institut.si. ■

»Žive naj vsi narodi!«

✎ **SABRINA LEVER**, SLOVENSKA FILANTROPIJA

Medtem ko večina integracijo še vedno razume v smislu enostranske, podrejene prilagoditve, skoraj kot zatajitev kulturne identitete, se na drugi strani najdejo ljudje, ki razumejo in s svojim delovanjem ozaveščajo o drugačni integraciji. Primer dobre prakse socialnega vključevanja, širjenja spoštljivega in odprtega odnosa do beguncev ter migrantov, ki prepoznava njihove potencialne in talente, je projekt Blender. Gre za prostovoljsko gibanje za boljšo kulturno integracijo beguncev in migrantov, ki je bil zasnovan v okviru natečaja za mlade kreativce na letošnjem Slovenskem oglaševalskem festivalu ter je najbolj prepričal Slovensko filantropijo, ki je bila naročnik, in strokovno žirijo. Slednja se je prvič v zgodovini festivala odločila podpreti avtorje ideje pri realizaciji projekta.

»Pri iskanju rešitve sva izhajali iz dejstva, da je integracija precej bolj prijazna in učinkovita, kadar poteka v neformalni obliki. Ko ustvarimo projekte, ki so blizu migrantom, se ti lažje počutijo vključene v družbo, hkrati pa s tem podiramo stereotipe in strah pred novimi člani naše družbe. Kot družba se moramo namreč zavedati, da lahko njeni novi člani to le obogatijo. Ne nazadnje mladi multikulturno družbo pogosto iščemo v tujini, sedaj pa imamo priložnost, da takšno družbo ustvarimo tudi doma.« Tina Mozetič in Eva Stopar, zmagovalki natečaja.

Spletna platforma za angažirano umetnost *Blender*, ki deluje prek različnih interesnih področij, kot so glasba, vizualna umetnost in gledališče, zmanjšuje občutke brezperspektivnosti beguncev ter migrantov, pomaga pri razvoju potenciala na področju kulturnega udejstvovanja in ponuja možnost tudi za oblikovanje novih neločljivih prijateljstev, ki so najhitrejši ter najprijetnejši način integracije.

Prvi projekt, ki se ni končal le pri »sprejemanju« niti pri posebni obravnavi »drugačnih«, je bil predstavljen na Zlatkovem koncertu »Žive naj vsi narodi«. Zlatku se je ob promociji že desetega albuma pridružil iranski glasbenik, prosilec za mednarodno zaščito Omid Shirmohammadi, ki je v Teheranu obiskoval mednarodno glasbeno akademijo. Zlatko in Omid sta pred številnimi ljubitelji *rapa* pokazala, da sta glasba in ljubezen do glasbe univerzalen jezik, ki ne pozna meja.

Tovrstni projekti širši publiki približujejo pozitivne attribute raznolikosti in razbijajo prepad med »nami« ter »njimi«, negativne stereotipe in druge oblike zavračanja, ki jih sproža različnost. Dokler bo dovolj posameznikov, ki so se pripravljene učiti o kulturi beguncev in migrantov, bo ostal prostor za ustvarjanje izključenosti vsaj do neke mere zaseden z življenjskimi zgodbami ter nestrpnost se bo lahko spremenila v radovednost. Vsekakor pa je treba omeniti, da bi občutek pripadnosti skupnosti in medsebojne podpore – tudi takšne, ki poteka ob pomoči umetniških praks, ki so od nekdaj prostor večje svobode ter odprtosti – olajšal kakovostnejše in hitreje izvajanje postopkov s strani državnih institucij, ki nas vse puščajo v dvomu ter negotovosti. ■

Podnebje nas vse povezuje

✎ **RENATA KARBA**, UMANOTERA, SLOVENSKA FUNDACIJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Od razumevanja vzrokov in prepoznavanja posledic podnebnih sprememb do odgovora na vprašanje, kaj lahko naredimo (za blaženje ter prilagajanje na podnebne spremembe), je dolga in razvejana miselna pot. V delavnicah, ki jih Umanotera izvaja za izobraževalce na vseh ravneh izobraževanja, prehodimo to pot ob interaktivnem predavanju in razpravi, ki udeležence spodbuja k razmisleku ter bolj okoljsko in družbeno odgovornemu delovanju. Poleg tega pa jih opremi z orodji in poznavanjem možnosti za vključevanje teh vsebin v lastno pedagoško delo.

V vizualno bogati predstavitvi udeleženci spoznajo pojav globalnega segrevanja in vpliv podnebnih sprememb na naravno ter družbeno okolje. Spoznajo posledice podnebnih sprememb, kot so ekstremni vremenski pojavi (močna neurja, vročinski valovi, poplave), dvig morske gladine, okoljski begunci in zmanjšanje pestrosti rastlinskih ter živalskih vrst. Skupaj razmišljamo o posledicah vzorcev potrošnje v bogatih industrializiranih državah na stanje okolja in življenje ljudi v državah globalnega juga.

Slovenija je del bogatega industrializiranega sveta, ki prispeva večino izpustov toplogrednih plinov. Naša država je tudi nadpovprečno podnebno ranljiva: ozračje nad Slovenijo se je v drugi polovici stoletja segrevalo dvakrat hitreje od svetovnega povprečja. Tudi v prihodnosti Slovenija iz globalnega podnebnega dogajanja ne bo izvzeta. Še več, izračuni podnebnih modelov kažejo na nadaljevanje hitrejšega naraščanja temperature zraka v Sloveniji glede na svetovno povprečje tudi v prihodnosti. Zato je poleg blaženja podnebnih sprememb za našo dolgoročno blaginjo ključno tudi prilagajanje nanje.

V drugem delu delavnice se osredotočamo na rešitve – spoznamo dobre prakse in identificiramo vzvode za prispevanje k blaženju ter prilagajanju na podnebne spremembe, ki jih imamo kot aktivni državljani, organizacije in skupnosti.

Za izvedbo delavnice se obrnite na info@umanotera.org. ■

Foto: Zavod Volontariat

Foto: ZDUS

Preko mednarodnega prostovoljstva do globalnega učenja

✍ **MAJA PIŠLJAR, ZAVOD VOLONTARIAT**

Mednarodno prostovoljstvo in globalno učenje sta vrednoti, ki se sprehajata z roko v roki. Kot organizacija, ki se ukvarja predvsem z mednarodnim prostovoljstvom, lahko iz izkušenj trdimo, da taka oblika prostovoljnega dela še toliko bolj prispeva k širjenju idej in pomena globalnega učenja ter razvojnega sodelovanja.

Posebnost mednarodnega prostovoljskega dela je, da prostovoljci ne izvajajo dela v svoji državi, ampak z delom prispevajo še k priznavanju medsebojne odvisnosti vseh skupnosti v svetu. Spodbuja nas, da zamisli in izkušnje, ki jih pridobimo z delovanjem na svetovni ravni, prenesemo v aktivnosti v lokalnem okolju. Prostovoljci preko dela stremijo k izboljšanju kakovosti življenja, pri tem pa se soočajo s procesi, kot so neformalno učenje, medkulturno povezovanje in zavedanje, pridobivanje novih veščin ter poznanstev.

Mednarodno prostovoljstvo ne vpliva le na posameznike, ampak tudi na družbe, saj krepi zaupanje, solidarnost in razumevanje med državljani na globalni ravni ter je pomembno orodje za pridobivanje, posredovanje in izmenjavo globalno učnih izkušenj med ljudmi. Tako pa tudi prispeva k programom razvojnega sodelovanja med sodelujočimi državami preko prenosa znanj in izkušenj, ki vodijo v bolj uravnotežen razvoj na globalni ravni.

Eden izmed projektov, ki najbolj poudarja pomen globalnega učenja prek mednarodnega prostovoljstva, je evropska mreža za globalno učenje GLEN (*Global Education Network of Young Europeans*). Njen namen je prispevati k boljšemu razumevanju globalne soodvisnosti, trajnostnega razvoja, odgovorne razvojne politike in odnosov sever–jug, ki temeljijo na enakovrednem partnerstvu in medsebojnem spoštovanju. V mrežo je vključenih 10 nevladnih organizacij iz držav članic Evropske unije, ki mladim med 21. in 30. letom omogočajo neformalno učenje prek usposabljanj in 3-mesečnega prostovoljskega dela v t. i. državah globalnega juga. Cel projekt je razdeljen na tri dele. Prvi je sestavljen iz dveh pripravljalnih usposabljanj, na katerih udeleženci pridobijo potrebna znanja in sposobnosti s področja globalnega učenja ter se pripravijo na pripravništvo v državi juga. Drugi del je pripravništvo v državi juga, ki traja tri mesece in poteka v lokalnih partnerskih organizacijah v Afriki, Aziji ali jugovzhodni Evropi. Tretji del pa je namenjen temu, da udeleženci izvedejo najmanj eno aktivnost, povezano z globalnim učenjem v Sloveniji ali drugje v Evropi.

Prostovoljci projekta GLEN tako igrajo pomembno vlogo pri izboljševanju in nadgrajevanju samega globalnega učenja, hkrati pa sami pridobivajo dragocena orodja za osebni razvoj. ■

Vseživljenjsko učenje in izobraževanje starejših

✍ **ALENKA REISSNER, PREDSEDNICA KOMISIJE ZA IZOBRAŽEVANJE, PUBLICITETO IN INFORMATIKO ZDUS, IN IRENA LEVIČNIK, ČLANICA STROKOVNEGA SVETA ZDUS ZA PODROČJE IZOBRAŽEVANJA STAREJŠIH**

Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) izvaja številne nacionalne in mednarodne projekte s področja vseživljenjskega učenja ter aktivnega staranja. V preteklih letih je uspešno izvedla projekte LENA – Učenje po meri starejših ljudi, LARA – učenje kot odgovor staranju in MATURE – Naj bo izobraževanje odraslih koristno, pomembno in mikavno.

Evropsko združenje za izobraževanje odraslih je leta 2016 izdalo **Manifest za učenje odraslih v 21. stoletju**,¹ ki predlaga, »da ustvarimo učečo se Evropo, takšno Evropo, ki bo imela potrebne spretnosti, znanje in kompetence, da se pozitivno spopade s prihodnostjo«. Izobraževanje, tako formalno kot neformalno, prinaša prednosti in številne koristi za posameznikovo življenje, saj lahko z udeležbo v izobraževanju vplivamo na preseganje socialne-ekonomske izključenosti ranljivih skupin. Izobraževanje starejših pripomore k premostitvi socialne izključenosti in izolacije ter je način spodbujanja psihičnega in fizičnega zdravja. Učenje starejšim pripomore pri vzdrževanju njihove neodvisnosti in splošnega dobrega počutja v tretjem življenjskem obdobju ter bogati življenje posameznika kot tudi skupnosti.

Te teme ZDUS-ovi strokovnjaki poglobljeno spremljajo že več kot 10 let. Cilj projekta **MATURE**, ki ga je ZDUS izvajal med letoma 2012 in 2014, je bil razviti strategije za premostitev s starostjo povezanih ovir pri učenju, kot so tiste, ki jih povzročata zdravje, odvisnost od drugih, nizka samopodoba ter drugi kulturni ali vedenjski dejavniki. Iz rezultatov projekta izhaja osrednje sporočilo ZDUS, da je dolgotrajna samostojnost starejših odraslih odvisna od njihove sposobnosti učenja. Najbolj prodoren dokaz koristnosti učenja v pozni življenjski dobi je spopadanje s starostjo povezanimi zdravstvenimi težavami.

Da bomo starejši lahko sodelovali v družbi prihodnosti, potrebujemo funkcionalna digitalna znanja in informacije, zato potrebujemo izobraževalne programe za vseživljenjsko učenje – ki jih je potrebno pripraviti v sodelovanju z nami. Kljub sprejetim evropskim in nacionalnim dokumentom izobraževanje starejših nad 65 let ni ustrezno urejeno, zato nujno potrebujemo doktrino ter politiko o izobraževanju starejših, ki bosta odražala širši družbeni interes, opredelila zelene cilje in naloge deležnikov, tako vladnega kot nevladnega sektorja. Želimo si, da bi državni organi na področju vseživljenjskega učenja starejših tvorno sodelovali pri pripravi in izvajanju nujnih programov, kot so digitalna in funkcionalna pismenost, aktivno in zdravo staranje ter samostojno življenje. *Vir: Dokument ZDUS: predlog k Strategiji dolgožive družbe za področje vseživljenjskega izobraževanja.* ■

¹ Manifest dostopen prek: www.cmepius.si/wp-content/uploads/2014/02/bw_manifesto_full_sl1.pdf.

NAPOVEDNIK DOGODKOV PO SLOVENIJI IN SVETU

KDAJ?	KJE?	KAJ?
7. oktober 2016	Koper	MOTIVACIJSKI DAN ZA UČITELJE: Z UČENJEM MLADIH DO TRAJNOSTNEGA SVETA IN DRUŽBE Kulturno izobraževalno društvo PiNA, Informacijska točka <i>Europe Direct</i> Koper – Capodistria, Društvo za človekove pravice in človeku prijazne dejavnosti HUMANITAS in SLOGA v okviru projekta Konzorcij NVO: Z globalnim učenjem do globalnih ciljev!, ki ga financira Ministrstvo za zunanje zadeve, organizirajo motivacijski dan za učitelje. V slovenskem šolskem sistemu je globalno učenje zelo skromno zastopano in nesistematično prisotno v učnih načrtih, izvajanje pa večinoma odvisno od posameznih učiteljic/ev in njihove motivacije; ravno tako je zaznati pomanjkanje poznavanja ciljev trajnostnega razvoja. Dogodek je namenjen učiteljicam/em, profesoriciam/jem ter ravnateljicam/em osnovnih in srednjih šol.
10. oktober 2016	Ljubljana	DEVELOPMENT COOPERATION IN THE LIGHT OF THE AGENDA 2030 AND THE SDGS IMPLEMENTATION: THE SLOVENIAN PERSPECTIVE Konferenca, ki jo organizira <i>European Network of Political Foundations</i> (ENoP) skupaj s slovenskima članicama Inštitutom NOVUM in Inštitutom dr. Janeza Evangelista Kreka (IJEK), bo združila visoke predstavnike Evropske unije (EU) ter Slovenije in evropske ter slovenske civilno-družbene organizacije v razpravi o skupnem pristopu k razvojnim politikam EU in o spremljanju doseženega napredka.
10.–14. oktober 2016	Maribor	EVROPSKI PROSTOVOLJSKI FORUM Ob 20. obletnici Evropske prostovoljne službe bo Evropski prostovoljski forum ponudil prostor za promocijo učinkov mednarodnega prostovoljstva, sporočajo iz Slovenske filantropije. Omo-gočil bo izmenjavo in učenje dobrih praks, identificiral trenutne izzive ter razvil perspektive za prihodnost.
19. oktober 2016	Ljubljana	KONFERENCA Z GLOBALNIM UČENJEM DO GLOBALNIH CILJEV Konferenca bo združila deležnike, tj. odločevalce, izobraževalce in ostale radovedne, ki želijo novic, izmenjave ter napredka na področju globalnega učenja kot pristopa za doseg ciljev trajnostnega razvoja. Z dogodkom želimo nasloviti in predstaviti globalno učenje kot podlago za uresničitev ciljev trajnostnega razvoja, povezati različne sektorje ter posameznike, ki delujejo na področju globalnega učenja oz. jih to področje zanima, in iskati rešitve za vzpostavljanje vključujoče družbe. Konferenco in izkustveno predstavo Skozi oči begunca organizirata SLOGA in Društvo za človekove pravice in človeku prijazne dejavnosti HUMANITAS v sodelovanju z drugimi nevladnimi organizacijami, združenimi v projekt Konzorcij NVO: Z globalnim učenjem do globalnih ciljev!, ki ga financira Ministrstvo za zunanje zadeve.
20.–21. oktober 2016	Trier Nemčija	ANNUAL CONFERENCE ON EUROPEAN ASYLUM LAW 2016 Konferenca bo naslovlila reformo skupnega evropskega azilnega sistema in razmere na terenu. Ponudila bo priložnost izmenjave mnenj s strokovnjaki o ključnih pravnih vprašanjih, ki jih je v ospredje postavila begunska kriza.
24.–25. oktober 2016	La Valletta Malta	MEDITERRANEAN FORUM 2016 <i>Mediterranean Forum 2016</i> v organizaciji Fundacije Anne Lindh predstavlja največje srečanje civilne družbe v regiji in najvplivnejši tovrstni dogodek na področju medkulturnega dialoga.
26.–31. oktober 2016	Ohrid Makedonija	KONFERENCA LIVING TOGETHER: TRANSFORM A DIVIDED PAST INTO OUR COMMON FUTURE Konferenca bo naslovlila ključna vprašanja izgradnje države in nacionalne sprave.
27. oktober 2016	Bratislava Slovaška	KONFERENCA DEVELOPMENT AND DEMOCRACY Mednarodna konferenca z naslovom Razvoj in demokracija predstavlja priložnost za izmenjavo znanj, izkušenj in kreativnih idej na področju razvojnega sodelovanja.
10. november 2016	Bruselj Belgija	MEDNARODNA KONFERENCA O JAVNIH RAZVOJNIH BANKANIH IN ODGOVORNI OBDAVČITVI Eurodad in Oxfam IBIS organizirata mednarodno konferenco o odgovornem obdavčenju v razvojnem financiranju s posebnim poudarkom na vlogi javnih razvojnih bank.
14.–17. november 2016	Ljubljana	WELCOMING WEEK SLOVENIA Z večjim številom migrantov in beguncev, ki prihajajo v Slovenijo, se morajo vsi deležniki prilagoditi novim realnostim ter vzpostaviti vključujoča partnerstva s ciljem krepitve podpornega okolja in trdne osnove za integracijo priseljencev. Mednarodna konferenca v organizaciji platforme SLOGA bo naslovlila izzive krepitve podpornega okolja, ki sprejema begunce (<i>welcoming environment</i>), skozi aktivna partnerstva in izzive spreminjanja diskurza o beguncih. Cilj konference je tudi krepitev dialoga med ameriški in slovenski deležniki z namenom izmenjave izkušenj ter informacij.